

ELŐFIZETÉS

BEJÁRÓ:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKI:
Egy évre 26 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉS:
4-betűsben petit sor egyszer 20 fillér,
minden követhetetlenül 15 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és osztrák egyesült
vasutak pályáján.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József Köharczeg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Vasárnap, december 12.

Felderítő harcok az orosz fronton.

(Olasz támadások Tirolban. — Anconát bombáztuk hidroplánjainkról.)

Budapest, december 11. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszintér:

Czartorysknál orosz felderítő osztagokat üztünk el. Egyébként az egész harcvonalon esend uralkodik.

Olasz hadszintér:

A Judicarien-szakaszon a tüzérségi harcok most a Chiese völgytől nyugatra levő területre is áttértek. Az e terület és a Cancei völgy közti szakaszon a Monte Viesen levő előretolt őrséget túlerőben levő ellenséges csapatok elől visszavettük. Olaszoknak a Dolomitokban a Sief-nyereg, a görzi-szakaszon, a Monte san Michele északi lejtője ellen intézett gyenge támadásait visszavertük.

Délkeleti hadszintér:

Montenegrói területen főleg utóvédharcokban újra négyszáz foglyot szállítottunk be. Hófer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Tengeri események.

Tizedikén délután egy tengerészeti repülőrajunk Anconában nagy sikerrel dobott bombákat a pályaudvarra, a villamosági művekre, a gázművekre és katonai célokra szolgáló tárgyakra, bár több lövegéből sehropnell-tűzzel üldöztek s noha az idő nagyon kedvezőtlen volt, összes repülőgépeink sértetlenül vonultak be. A hajóhad parancsnoksága. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Osszeomlott az újból megindult orosz offenzíva.

Berlin, december 11. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszintér:

Az arcvonal számos helyén mindkét tüzérség élénk tevékenységet fejtett ki. Heves tüzérségi előkészítés után a franciák Souaintól északkeletre este újból megtámadták állásainkat. A 191-es magaslaton és attól keletre a támadást visszavertük s az állást változatlanul szilárdan birtokunkban tartjuk, a mint azt az utóbbi idők francia napijelentései ezzel ellenkező legmerészebb állításai sem tudták tőlünk elragadni.

Keleti hadszintér:

Hindenburg és Lipót bajor herceg tábornagyok hadseregeiknél a helyzet változatlan.

Linsingen tábornok hadserege:

Az oroszok támadásai a kowel-sarni-i vasutvonalról északra az osztrák-magyar arcvonal előtt az ellenség nagy veszteséggel mellett összeomlottak. Czartorysktól északra a Styr nyugati partjára előnyomult ellenséges felderítő osztagokat ismét elűztük.

Balkán hadszintér:

Lényeges esemény nem volt. A bolgár hadseregekről nincsenek újabb híreink. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A hadiszolgálat beszámítása a nyugdíjba.

Tábori tudósítás.

Erkezett éjjel 3 órakor.

A Budapesti Közlöny holnapi száma a következő hadi és hajóhadparancsot közli:

A szolgálati időhöz a hadi-évek hozzászámítása tekintetében a jelen háborúra vonatkozólag következőket rendelem el: A hadi-éveknek a nyugdíjkiadásánál való hozzászámítása az előírt feltételek fennforgása esetén a fegyveres hadero valamennyi egyénére kiterjed, ideértve a háború tartamára felállított önkéntes alakulásokat is, amennyiben ezek az egyének a jelen háború folyamán tényleges katonai szolgálatban állottak. A kedvezmény kiterjed továbbá a háború tartama alatt katonai szolgálati feltételeire igénybevett esendőrségi egyénekre, azután a katonai határ, tengerpart és vasutbiztosító szolgálatnál közreműködött pénzügyőrségi személyzetre is. Az idő, amely a hadiév számítása tekintetében figyelembe jön, 1914. évi július hó 25-én kezdődik. Fenntartom magamnak, hogy ezen időnek végét később határozom meg. A hadi-évek számításának feltételei, valamint azok a határozmányok, hogy mennyiben kell a szolgálati időt egy, vagy több hadiév betudása által telemelten számítani, egyidejűleg közzétételnek. A hadi-évek hozzászámításából ki vannak rekesztve mindazok a hadifogságba jutott egyének, akik a szolgálati szabályzat I. részének 98. szakasza szerint nem igazoltak tekintendők. Kelt Bécsben, 1915. december 10. Ferenc József, s. k.

Nem vonul el az entente a Balkánról.

Erkezett reggel 3 órakor.

Rotterdam. A Reuter iroda jelenti Szalonikiból: A francia és angol csapatok könnyen érthető okokból visszavonulnak, miután a szerb hadsereg egyelőre el van intézve s a szerb front terjedése szükségtelenné vált. December 8-án bolgár komitácik görög területre hatoltak be, hogy a vasutvonalat elpusztítsák. A görög kormány a szövetségeseikkel együtt intézkedett, hogy ezt megakadályozza. A görög kormány a központi hatalmaktól eddig meg nem kapott értesítést, hogy üldözni fogják-e a szövetségeseiket görög területen is.

Genf. Párisi jelentések szerint a haditanács úgy döntött, hogy a balkáni expedíciót egyelőre nem adják fel, hanem megvárják Görögország állásfoglalását.

Lugano. Az entente az újabb Balkán-hadjáratot erősebb erőkkel szándékozik megkezdeni, hogy a német hadsereget megakadályozza Egyiptom veszélyeztetésében.

A betiltott kifli- és zsemlesütés.

(Érthetetlen és megmagyarázhatlan kormányintézkedés.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 11.

Tegnap óta az egész országban szünetel a kifli, a zsemle és egyéb péksütemények készítése, valamint a cukrász-sütemények egy részének előállítására is tilos. Tudniillik, csak olyan cukrász-süteményeket szabad forgalomba hozni, amelyek egész alkatrészének a felénél kevesebb része áll fehér lisztből. A zsemle eltöltése következtében az utóbbi napokban az aradi pékek ellen valóságos rohamot intéztek a háziasszonyok, mert a háztartásban tudvalevőleg igen fontos cikk a zsemle, továbbá az abból készült többféle tészta. A rendelet nem vonatkozik a magánháztartásokra, tehát egyelőre csupán a pékeknek tilos zsemlet és kiflit készíteni.

A förtendő és országszerte oszálkozással fogadott rendeletre vonatkozóan kérdést intéztünk a közéleti ügyekben jártas egyik aradi szakemberhez, aki a következő érdekes nyilatkozatot tette:

— A kereskedelmi és ipari érdekképviselők — így az aradi kamara is — már többször kérték a kormányt, hogy a háborús rendeleteket kiadásuk előtt mutassák meg az arra hivatott szaktestületeknek, mert azok jobban ismerik a közéleti és gazdasági kérdéseket, mint a miniszteriumok hivatalnokai. Ha a rendeletekhez a szaktestületek hozzájárulhatnak megjelenítésük előtt, úgy nem kerülnek a közönség elé olyan intézkedések, amelyek megmagyarázása a megoldhatatlan feladatok közé tartozik. Itt van például az a legutóbbi süteményrendelet. Ez olyan intézkedés, amelynek semmi reális értelme sincs. A kormány eltiltotta a fehér péksütemények készítését. Tegnap óta tehát nem kapunk zsemlet, vagy kiflit. Mi értelme van ennek? A kormány talán takarékoskodni akar a fehér liszttel? Hiszen ezzel a rendelettel nem éri el ezt a célt, mert viszont nem tiltotta el azt, hogy finom fehér lisztből lehessen kenyert vagy kalácsot sütni a pékeknek. Most tehát a pékek nem sütnék kiflit, vagy három debás zsemlyét, hanem fél kilogramm fehér kenyeret készítenek, vagyis: nagyobb zsemlyék kerülnek ki a műhelyekből. Csak a sütemények formája változik, azonban az anyag, amelyből ezek készülnek, változatlan. Itt van ennek valaminek reális haszna?

— Az év elején, amikor rosszul álltunk a lisztel és kukoricás kenyert kellett ennünk, volt értelme a fehér-sütemények eltöltésének. Am a kormány akkor mégis megengedte a vizes zsemlek készítését, holott tiszta fehér lisztből semmi más tésztát nem volt szabad a pékeknek előállítani. Most pedig fehér lisztet mindenhez szabad felhasználni, csak a vizes zsemléhez és a kiflihez nem. Az élet ismerete nélkül adják ki az ilyen rendeleteket, she-

lyett, hogy megkérdeznék a véleményét azoknak, akik értenek az efféle kérdésekhez. Ne csodálkozzék tehát a kormány, ha a közéleti-mezési politikája miatt támadások érik a parlamentben.

Bizalom a kormány iránt.

(Elfogadták az indemnitást. — A képviselőház ülése.)

Távirat: tudósítás.

Budapest, december 11.

Ma volt az indemnitási vita negyedik és utolsó napja. A függetlenségi párt vezére, Károlyi Mihály gróf még a tegnapi ülésen arra kérte a Házat, hogy az indemnitási vita mai utolsó napján délelőtt tíz órától este hat óráig megszakítás nélkül tartson ülést. Ennek a kérelemnek rögtön eleget tett a többség.

Ma reggel tíz óra előtt nagyon sok munkapárti képviselő jelent meg, viszont az ellenzék részéről alig voltak jelen néhányan. Tisza István gróf, Beöthy Pál elnökkel és Szász Károly alelnökkel pontosan megjelent és pont tíz órakor az ellenzék kívánságához képest meg is nyit az ülés. Az ellenzéki padokban mindössze öt-hatan ültek: Károlyi szintén nem jelent meg.

(Az ülés.)

Beöthy Pál elnök pontban tíz órakor nyitotta meg az ülést és bejelentette, hogy a képviselőház a harmadik hadikölcsönre 200.000 koronát jegyzett. Ezután figyelmeztette a Ház tagjait, hogy az indemnitás vitájának utolsó napján a házszabályok szerint egy-egy szónok legföljebb 30 percig beszélhet és hogy a vitát délután 6 órakor mindenesetre be fogja zárni. Kérte a Ház tagjait, hogy alkalmazkodjanak a házszabályokhoz.

Az első szónok nagyatádi Szabó István volt, aki kritizálta a nagybirtokosok magatartását és hivatkozott arra, hogy a kisgazdák érdekeit sem a kormány, sem a társadalom nem méltányolja, noha a kisgazda valóban nemzetfontos elem.

Jaczkó Pál féltizenegy órakor szóla föl. A béke felkínálását nem tartja hibának, mert sokkal szebb dolog a felkínálás a győző, mint a legyőzött részéről. A békét nem a megfélemlíthettség, hanem éppen ellenkezőleg, a győlem és a humánus érzés adja szájunkba. A német kancellár békéről mondott beszédét közelebb állónak tartja magához, mint a Tisza István grófét. Ezután átlier a drágaságra és megállapítja, hogy a drágaság egyik fő oka a szervezkedés teljes hiánya.

Földes Béla volt a következő szónok, ki pénzügyi szempontból bírálja az indemnitási javaslatot és főleg a pénzügyi bizottság jelentésével foglalkozott.

Kifogásolja, hogy a hadikölcsönök kibocsátása és a jövőbeni államadósságok felől a kormány nem tájékoztatja a parlamentet. Az Osztrák-Magyar Bank, amely az állam hitelezője, a háború kezdete óta nem tett közvéleményre kimutatást, amely tény egyedül áll a világon. A bankjegytorgalom megnövekedéséből nem lehetett a valuta megromlására következtetni és így nincs igazuk azoknak, akik 18 százalékos fedezetről beszélnek, bár az adatok ismerete nélkül erről nem lehet beszélni. Nekünk mindenesetre biznunk kell katonáink hősiességében, a győzelemben és a bankjegyekben. (Helyeslés.)

A jövedelmi adó kérdésében a törvény életbeléptetése kívánatos, bár a jövedelmi adó olyan finom struktúrájú adó, hogy előbb ki kellene tanulni. A végrehajtásnál azonban gondosan kellett volna eljárni. Eseteket hoz fel, amelyek az ellenzéköt bizonyítják.

Novák János rámutat a kisgazdákra nevező kérdésekre.

Holló Lajos a gazdasági és pénzügyi helyzetet bírálja és a címerkérdés hibáit sorolja fel.

Zichy Aladár gróf kiemeli, hogy a horvátokkal szemben a kormány igen előzékeny, ellenben a magyarokat képviselő ellenzékét semmibe sem veszik.

Pallavicini György báró a hadijövedelem megadóztatását, a hazaárulók vagyonának elkobzását és a katonák közötti felosztását és általános választójogot követel.

Csermák Ernő Teleszky tegnapi beszédével polemizál.

Eitner Zeigmund a rekvirálás sérelmeit teszi szóvá.

Sümegei Vilmos az élelmezés javítását és Erdélybe való magyar telepítést követel.

Bródy Ernő támadja a háborún nyereszkezőket.

Vázsonyi Vilmos a fővárost védelmezi és a bankok hadimegadóztatását követeli.

Ezután Tisza István gróf miniszterelnök válaszolt. Jogiszemélyeket nem adóztatnak meg. A háború után a kormány kötelességének fogja tartani, hogy hazánk termékeny, exportált vidékeire gazdaságilag erős, politikailag hazafiúi szempontokból megbízható lakosságot telepítsen le. (Előnk helyeslés.) Andrásynak válaszolva hangsúlyozza, hogy a háború kitörése óta szilárdul bizott abban, hogy az ellenzék a helyzet magaslatára tud emelkedni. Hazafias magatartásuk nem lepte meg őt. (Előnk tetszés.) Igyekezett tápot nem nyújtani a pártviszálykodásnak. Gyakran keresett érintkezést az ellenzékkel megbeszélések végett. Gyakran előzetesen azért nem közölt dolgokat az ellenzékkel, mert még akkor nem történt meg a döntés. A felelősséget az ország érdekében nem akarta megosztani, dacára a kitűnő hadihelyzetünknek. Nem lehet tudni, mit hoz a jövő. Az ország érdekében nem kívánatos a döntések előtt a kérdéseket olyanokkal megtárgyalni, kik még az ország vezetői is lehetnek. A jövőben is informálni fogja az ellenzéki vezeteket. Talán már a napokban kikéri a tanácsukat, hogy segítsenek a kormánynak. Két rossz esztendő volt. Az élelmezési zavaroknak főleg ez a kultúrása. A élelmiszerek lefoglalását a gazdasági élet autonómiájának sérelme nélkül nem rendelhetik el. A kormány teljesíteni akarja kötelességét. Szívesen veszi a kormány a bírálatot, tanácsot s csupán arra kéri az ellenzék, hogy a háború alatt a kérdések megbeszélésénél, úgy eljárjanak, hogy azt használhassák fel agitációs eszköznek. A képviselők hazafiságára epellál.

Ezután Andrásy Gyula gróf szóla föl, elismeri, hogy a miniszterelnök személyesen gyakran informálta az ellenzék vezetőit csupán tanácsait és javaslatait nem hallgatta meg.

Ezután az indemnitást általánosságban elfogadták. A részletes vita során Rakovszky István a címhez akart felcsófolni. Az elnök figyelmezteti, hogy hat óra után a házszabályok értelmében nem lehet vitát folytatni. Elnök ezután a fejezeteket felolvastatja és a Ház egyenkint megszavazza. A javaslatot részleteiben is elfogadják.

Sághy Gyula kérdésére a miniszterelnök kijelenti, hogy a kivételes intézkedésekről, az élelmiszerek drágításának megbüntetéséről, a Központi Pénzügytörvényről szóló törvényjavaslatok is legközelebb elintézendők. Hogyha a Ház munkája előhalad, a karácsonyi szünet okvetlenül megkezdődik. Új év után újra kezdődik a munka és gyors befejezése kívánatos, mivel a frontról visszatért képviselők máris vágyakoznak a haza térre vissza és hogy kötelességüket ott épűgy teljesítsék, miként a Házban legközelebbi ülés kedden lesz.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, hogy a lap kézbesítésére vonatkozó reklamációkat, avagy a lakhelyváltatást mindenkori a kiadóhivatallal közöljék, (Telefon 151.) mert másutt, pl. a lapkihordónál, vagy pénzbeszedőnél leadott címváltozások elkésve, vagy egyáltalában nem jutnak birtokunkba.

Bolgárok nagy győzelme az entente expedíciós seregein.

(Futva menekül az ellenség Szalonikibe. — Péter király a cárt teszi felelőssé Szerbia végromlásáért. — Angol és francia holttestek borítják a csatateret.)

— Távirati tudósítás. —

Szófia—London, december 11.

Péter király végre megismerte a cárt.

Szófia. Petárt gyaloghíntóban kellett Albániába szállítani, mert lehetetlen volt folytatni a menekülést. Napokig a bolgárok közelében hegyekben rejtőzködött. Albániából sürgönyözött a cárnak és felpanaszolta a maga és országa siralmas helyzetét, eszébe hozva, hogy az orosz tanácsoknak köszönhető sorsát.

Szerbia titkai a bolgárok kezében.

Szófia. A szerbek üldözésekor Ljumanál a szerb titkos irattár a bolgárok kezébe esett. A szerbek lepeosított ládákban koszon szálították tovább az oratóriumot.

Angolok és franciák véres veresége a Vardarnál.

(Bolgár hivatalos jelentés.)

Az angolok és franciák üldözését a Vardar mindkét partján és Koszturionál, Rabrovo irányában folytatjuk. Mikor Demirkapunál az entente csapatai visszavonulni kényszerültek, Geygheli-ből megerősítéseket hoztak. Reggel hét órakor a Mirowka-Petrov harcvezérlésén két fontos meredek magaslattal foglaltunk el és a franciákat állásaikból kivéve a Vardarhoz visszavetettük őket. Halottakban és sebesültekben rengeteget veszítették. Csupán gyenge osztályok menekülhettek el. Más hadoszlopunk a Vardar-szoroson átnyomulva Davidovoig üldözte a francia utóvédeket. Két gépfegyvert zsákmányoltunk. Eddig száz fogolyt ejtettünk. A Vardar balpartján a Doinavoda torkolatánál meglepetésszerű támadással a franciáknak sáncokkal és drótszövényekkel rendkívül erősen kiépített állásait elfoglaltuk. Rendetlenül Gradec tele vonultak vissza. Üldözve őket Gradecben véres utcaharcokat vívtunk reggel ötig. A franciák teibomlott sorokban menekültek Udovo felé. Számos foglyot ejtettünk. Kosturintól délre, Rabrovo-Valandovo irányában rendkívül heves harcokkal elfoglaltuk angolok és franciák hadállásait, amelyeket a szaloniki expedíció megkezdése óta elsőrangú vedvonallá építettek ki és tüzerparkkal felszereltek. Négy-zár angol fogoly és tíz angol ágyú a zsákmány. Az angolok és a franciák menekülésszerűen vonultak vissza.

Utolsó vonaglik az entente balkáni seregei.

Szófia. Az angol-francia expedíció helyzete válságos. A bolgárok hevesen üldözik az entente seregeit. Katonakörökben azt vélik, hogy csupán kevesen menekülhetnek görög területre.

Genf. Az angolok és franciák visszavonulása Demirkaputól és Dolirantól kevésbé tervszerűen történik, mint eleinte, mivel a bolgár támadások minduntalan megzavarják.

Lugano. A Secole jelenti: Az angolok és a franciák a Balkánon csupán a legyverek becsületéért harcolnak.

Amsterdam. A londoni lapok sütem hangoztatják a szaloniki expedíció abbahagyását. Azt követelik, hogy az angol keleti hadsereget Egyiptomban koncentrálják.

A balkáni háború új fázisa.

Bern. A Petit Parisien turini levelezője szerint a közel jövőben tetvesett újabb balkáni eseményekről a párizsi háborús bizottság fog dönteni. Olaszországban az a vélemény általános, hogy a szövetségesek a balkáni hadjárat első felét elveszítették, miután az angol-francia-szerb sereg egyesülése nem sikerült. A szerbek visszavonulása által Albániába, a háborúnak egy új fázisa kezdődik meg és ezért új hadtervet is kell előkészíteni. Az olaszoknak az a terve, hogy egy bevehetetlen bástyát kell alkotni Szalonikiban, az addig partraszállt seregek megerősítésével, az orosz seregeket is egyesíteni a szaloniki szövetséges hadsereggel és a szerb hadsereg megerősítésére olasz csapatokat kell küldeni.

Német haderő a görög határ közelében.

Berlin. Egy német haditudósító Makedóniából azt jelenti, hogy ott nagy jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy Monasztirba német csapatok vonultak be. Ebből nyilvánvaló, hogy a német keleti hadsereg a rigómezei csata után déli irányban nyomult előre és elővédjei már a görög határ közelében tartózkodnak.

Athén. A Patriosok jelentik Szalonikiból, hogy a Strumicánál a bolgárokkal együtt német csapatok is operálnak. A Kairi szerint azok a német és bolgár lovasszeregek, amelyek Monasztirt megszállták, már elvonultak onnan. A városban most már polgárőrség tartja fenn a rendet.

Elfoglalták a bolgárok a Strumica—szaloniki vasutat.

Szófia. A bolgár vezérkar jelenti december 9 éről: A Vardar mindkét partján és Koszturintól délre szakadatlanul folyik az üldözés. Erős tüzérséggel és számos gépfegyverrel erősített angolok és franciák mindegyik állásban kétségbeesett ellentállást fejtenek ki. Minthogy azonban csapataink erős nyomásának nem állhatnak ellent, kénytelenek állásaikat gyorsan elhagyni és visszavonulni. A Vardar mindkét partján előnyomuló hadoszlopaink már elhagyták a Demirkapu környékén lévő emelkedéseket és a mitrovicai pályaudvar-

tól délre eső vidékre érkeztek. A Vardar jobb partján ejtett foglyok a 421, 148, 48 és 81. számú francia ezredekéből valók. A Koszturintól délre előrehaladó csapataink elérték a Kossudera folyót és megszállták Calkalit, Tatarti, Rabrovo, Valandovo és Kuldovo helységeket. Az utóbbi helyen volt Serrail tábornok főhadiszállása. A franciáktól a kuldovoi pályaudvaron ötszáz láda töltényt, sok élelmiszert, egészségügyi és egyéb hadianyagot zsákmányoltunk, az angoloktól öt gépfegyvert és sok puskát. A mi veszteségeink jelentéktelenek az ellenség óriási veszteségeivel szemben. A csatateret elborítják az angol és francia katonák holttestei, valamint a hátrahagyott sebesültek, akik közül egyik-másik három-négy nap óta nem kapott segítséget. Az utóbbiak elmondják, hogy orvosaik már a harcok elején elszakadtak. Visszavonulásuk alkalmával az angolok és franciák az egész lakóságot magukkal hurcolták. A szerb harcvezérlésén csapataink Orehrida elfoglalása után az Orehrida tó északi partján Struga felé nyomulnak előre. A Drin jobb partján lévő keleti városrész már kezükben van. Az ellenség elpusztította a Drin hidját és a balparton ellenállást fejt ki.

Cuvár!

A lapok naponta hasábkot szentelnek a harctérről hazatérő tisztek, legények elbeszéléseinek. Egyik elmondja, milyen hőstetteket vitt véghez az orosz fronton, a másik balkáni kalandjairól beszél, a harmadik olasz harctéri szenvedéseit festi le. De meglepően, sőt érthetetlen módon elhanyagolják azokat, akik itthon visznek véghez hőstetteket, mennek keresztül rettenetes kalandokon és szenvednek a hazáért. Elhanyagolják azokat az itthoni hőseket, akiknek gyűjtőnevük „cuvár.”

Hogy mi az a cuvár? Azt nem olyan könnyű egy lélegzetre elmondani. Hát az úgy van, hogy amikor az ember a korsón kihuzza magát s igyekszik a nőnek imponálni, akkor a nők azt mondják:

— Ugyan! Az a csampás, rövidlátó, tudóveszes, akibe csak hálni jár a lélek . . .

De mikor az ember jó mély dekolézában megjelenik a sorozóbizottság előtt, előzőleg ataposan szemügyre véve magát, hogy elég horpadt-e a melle, elég gyengék-e „alszárai” s igyekszik minél szavalmasabb külsőt kölcsönözni magának, akkor legnagyobb meglepetésére valóságilag megtetszik a szemlén ülők katonatisztnak, aki a legnagyobb siragadtatás hangján jelenti ki:

— Ganz ein fescher Kerl!

Az orvos kétszer-háromszor barátságosan megveregeti az ember lapockáját s megkérdi:

— Van magának barátom valami baja?

Lám, milyen hamar szerzek én magamnak barátokat — gondolom — s megerőltetem memóriámat, ne felejtsek el egyet sem, amit kiválóztottam a mint valamikor régen az „Aadra virumque cano”-t — ép olyan drukkoltva s gyönyögső homlokokkal felmondom:

— Insufficiencia mitralis, bronchitis, tbc. staxia, a szemem az astigmatikus, az orromban polyp, a vesém . . .

Nagyot lélegzem, de a következő pillanatban már eszembe jut, hogy jaj istenem kifelejtettem a lumbagot, meg az ischiást is. Az orvos kopog a mellemen — talán illenék azt mondani, hogy „szabad”? — hallgatózik, aztán pár pillanattig csend, végre kimondja az ítéletet, amely olyan, mint a Kuriáé: megfélebbszhetetlen.

— Ó felsége, a király nevében... zur Konstatierung...

S a tiszt bácsi még hozzátesszi szigorú hangléptéssel:

— Der muss aber nach Temesvár...

Ez az első lépés a cuvaxi méltóság felé. A következő lépés az, hogy az ember a katonai ügyosztálytól kap egy lepecsételt levelet a azzal utának indítják Temesvárra, „zur Konstatierung seines... Luidens“ valamelyik katonai kórházba, mondjuk a „Garnisons-spital“ nr. 21“-ba.

Temesvárt az ember még gondolkodik, hogy azonnal bemenjen e, vagy ráér még kávéháza menni. Hátha a lepecsételt levélben benne van, hogy én már reggel hat óráig indultam a nyolckor jelentkezni kell? Azért mégis egy reggeli kávéra lehet menni a Lloydba... Különb... jobb lesz egy nagy pohár feketé... Hátha?... Ártani semmi esetre sem árthat...

Azán az ember odatalál az „ejnaucevaneg“ (don épületéhez, betalál a kapu alatt balra a felvételi irodába, ahol az altiszt ur megvárakoztatja egy óráig, aztán megkérdi, mit keres?

— Zur Konstatierung meines...

Amint látható, eddig a vezérmotívum a zur Konstatierung. De már közel a pillanat, amikor az ember életéből először lép be a „cuvax“.

Az altiszt ur valami cédulát ír, amiről a leendő cuvax, mint laikus, nem tudja, hogy az az ő „kopfe.Milje.“ A kopfeotlit az illető kezébe nyomja a ráfordul:

— Elő emelet 113!

Keresztül az udvaron, föl a lépcsőn, jobbra az első szoba a 113. Samikor a „zur Konstatierung“ kezében a kis kofferrel, másik kezében a kopfeotlivel belép a küszöbön, abban a pillanatban változik át lénye, mert a szobában állt diadalordással, valami kínai csatakiáltással fogadják:

— Cuvax! cuvax!

De hamarosan megtudja, hogy a cuvax nem kínaiul van mondva, hanem németül a szép magyar szóval úgy hangzik, hogy „növedék“, már min, hogy a cuvax szal a betegek száma növekedett. Meg tudja hamarosan azt is, hogy

Össze vissza két íge létezik, a hitige és a meldige. A cuvax még messze van attól, hogy a hitigét használja, de mint meldige már is szerepel, mert személye oly fontos lett, hogy 10 óráig, amikor a vizit jön, a wüster rója is jelentést tesz!

— Her sáfarc meldige hozám huszonhat beteg, egy cuvax!

A cuvax máskülönbön jelentéktelen személy a viziten sem vizsgálják meg. Bátorosan kérdőzködésre megtudja, hogy ma azok kerültek sorra, akik november X-én vonultak be a kórházba. Hogy milyen jelentéktelen személy, az az ebédnél is kitűnik: neki még nincs ebéd. Hja, nyolc óra után jelentkezett a kórházban s így a „standba“ csak másnap kerülhet. Ellenben ebéd után odakiáltja neki a wüster, szanitéc-főnök:

— Cuvax, vadd ezt a seprűt és seperj ki.

Katonáskor nagy a fegyelem a a cuvax nem lehet más, mint hogy „Igenis, örmeester ur!“ Este kiderül, hogy bajtársaival, Merosilla Demeterrel, Kresztos Mihánnal és még két infanteristával öten fognak három ágyban aludni. Reggeli, amikor a jó hideg vízzel megmosakodnak a mire jó körülménye megát, azon veszi észre magát, hogy olyan változáson ment keresztül, mint a fides menyecské, aki az első éjszaka után nem lány többé. Ő sem cuvax már, hanem a „15-ös“, vagy „22“-es a nyolc óráig, mikor az első idegen kezében a kis táskával belép a küszöbön, már ő is kiáltja feléje a többivel:

— Cuvax, cuvax!

Görögország háboru előtt áll.

— Konstantin király nem engedi át Szalonikét. — Athénben a döntésről tanácskoznak. —

— Távirati tudósítás. —

Athén—Szófia december 11.

Ultimátum a görög kormánynak.

London. (Reuter) A Daily Mail párisi tudósítója arról értesül, hogy Franciaország és Anglia között megszüntek a balkáni expedícióra vonatkozó nézetkülönbségek. Grey és Kitchener Párisba történt megérkezése után jött létre a megegyezés. Az egységesség első jelei már a Görögországgal szemben való erélyes viselkedésből is megállapíthatók. Most, hogy Szalonikét megszállva akarják tartani a szövetségesek, Konstantin király szándékai dolgában minden kétséget megakarnak szüntetni. Valószínűleg közös jegyzéket fognak átnyújtani, amelyben azonnali, félre nem érthető választ kívánnak minden előterjesztés dolgában.

Görögország az entente ellen fordul.

Bern. A Corriere della Sera tudósítója írja, hogy a görög királyi palotában megtartott koronatanács eredményéről eddig mi sem tudódott ki, de beavatott források szerint Konstantin király, Dusmanis és a miniszterek nagy többsége igen energikus állást foglalt a szövetségesek követeléseivel szemben. Konstantin király kijelentette bizalmasai előtt, hogy inkább megváltja trónjától, mintsem azt tűrje, hogy Szalonikában biztos bázist nyerjenek a szövetségesek. A makedóniai görög csapatok visszavonásáról szó sem lehet.

Bár Görögország nagy pénzügyi zavarokkal küzd, mégis lázasan folyik a görög seregek felszerelése a háborúra. A katonák új egyenruhákat kapnak, egyik rendelet és stratégiai intézkedés követi a másikat és minden jel arra vall, hogy Görögország háboru előtt áll. A tisztiek, akiknek fizetését tudvalevőleg föl emelték, az entente ellen való háboru szükségességét hangoztatják és meg vannak arról győződve, hogy a szövetségesek flottája dacára, ellen bírnak állni a kereskedelmi blokádnak, ha a kellő pillanatban — a német-bolgár seregekkel kooperálva — eltávolítják a szövetséges csapatokat Szalonikiból. A „Corriere“ szerint kétségtelen, hogy Görögország a szövetségesek ellen akar fordulni. Monasztir elfoglalása és a német előnyomulás a görög határ felé meggyőzte arról a kormányt, hogy csak a középponti hatalmak mellett elégetheti ki érdekeit. Ha Görögország erélyesen szembeszáll a szövetségesek kivánságaival, tudja, hogy Albániában és Makedóniában megkapja a jutalmát.

Köcsönt ad Németország a görögöknek.

Luganó. A „Corriere“ athéni levelezője szerint a görög kormány néhány görög ezredet elhelyezett

Makedóniából, hogy ne akadályozzák a szövetséges seregek akcióját. Hajlandó arra is, hogy a dugáru szállításának meggátolására igénybe veszi a szövetséges flotta közreműködését. A görög kormány Stratos, volt tengerészeti minisztert Berlinbe küldi, hogy az ország előtt álló nagy kiadásokra köcsönt kérjen a német kormánytól.

Döntés előtt a görög válság.

Milano. Az olasz sajtó azt az értesítést kapta a konzultán folytatott olasz-orosz-francia-angol követi tanácskozásról, hogy a görög válság döntő fordulathoz jutott és óriási jelentőségű események állanak küszöbön. Dacára a kedvező téli hivatalos magyarázatoknak, a sajtó sötét színben látja a helyzetet s valósággal alarmirozza az olasz közvéleményt. A görög kormány még nem adta át válaszjegyzékét az entente második jegyzékére.

Szófia. Az ideérkezett athéni hírek szerint a bolgároknak az entente-seregeken aratott legutóbbi győzelme úgy a görög kormánykörökben, mint a lakosság körében nagy megelégedést keltett. Az ententének az a nyílt szándéka, hogy Szalonikét hadművelési bázissá tegye, arra indította a görög kormányt, hogy ellenintézkedéseket tegyen és Szalonikét megóvja attól a sorstól, a mely akkor vár rá, ha a németek és a bolgárok kénytelenek lesznek ellene támadást intézni. Ez esetben Szaloniki egész vidékét pusztulás fenyegeti. Az itteni diplomáciai körök azt hiszik, hogy Görögországra nézve már elérkezett a beavatkozás pillanata. Legalább is azt várják Görögországtól, hogy megakadályozza a további partraszállásokat, a mit valószínűleg meg is tesz.

Német-bolgár kordon a görög határon.

Luganó. Magrini jelenti Szalonikiból a Secolo-nak: A görög határon Drakostól Carrináig német és bolgár lovasok kordont vontak.

Albán törzsfőnökök Weid hercegnél.

Bern. A Temps genfi tudósítója táviratozza: Sztutáriból érkezett távirat szerint számos albán törzsfőnök Novibazárba utazott, hogy ott Wied herceggel tárgyalásokat folytasson és Eshed ellen fölkelést szítson.

Szófiából érkezett távirat szerint az albánok az albániai hegyek közé menekült szerb csapatok ellen fölláadtak és üldözöbe vették azokat.

Tábori előfizetőink és olvasóink b. figyelmébe.

Miután tábori postautalványon az írásbeli közlemény nincs megengedve, arra kérjük azokat, akik a háboruból pénz! küldenek, hogy egyidejűleg külön levelező-lapon jelezzék, hogy az összeget :: :: milyen célból küldötték :: ::

Besorozzák Romániában az erdélyi szökevényeket.

(Filipescu védi a renegátokat. — Oroszország készülődésel.)

Törvényi tudósítás.

Bukarest—Szófia, december 11.

A „Libertatea” jelenti: A hadügyminiszter azon rendelkezése, a mely szerint az összes, idegen államokból menekült és a romániai védelmet élvező egyének is besoroztatnak a román hadseregbe, a Bukarestben élő erdélyi és bukovinai renegátok között nagy kétségbeesést keltett.

Először Mandrescu Simonnál gyűltek össze tanácskozásra. Egyesek közülük hajlandók volnának ugyan a román hadsereg lajstromába bevettetni magukat, azonban hivatkozással kiképzetlen voltukra, azt kívánják, hogy a Vörös Kereszthez osztrák be őket. Azt hangoztatják, hogy **ők végül is idegen alattvalók és nem is gondolnak arra, hogy erőszakkal egy más állam hadseregébe besoroztassák magukat.**

Egy renegátokból álló bizottság azután felkereste a szökevények patrónusát, Filipescut, akit megkértek, hogy interveniáljon az érdekükben a katonai szolgálat alól való felmentésük céljából.

Filipescu ezt természetesen meg is ígérte, sőt kilátásba helyezte, hogy interpellálni is fog e célból a képviselőházban. Azt tanácsolta a kétségbeesett renegátoknak, hogy nyugodjanak meg, mert ő maga is azon a nézeten van, hogy nem szabad őket azoknak az ügyeknek az intézésében megzavarni, a melyek miatt Romániába jöttek. (Vajjon micsoda ügyekről lehet szó?)

A renegátok, akik ime cseberből vederbe estek, azóta is két tanácskozást tartottak már és most egy manifesztum kibocsátásán törik a fejüket.

A céljukat azonban aligha fogják elérni. Elég sok borsót törtek már a Bratianu kormány orra alá.

Bolgár hadihajók a Fekete-tengeren.

Bukarest. A „Savarelo” nevű gőzös tegnap görög lobogó alatt Baltschikba érkezett. A gőzös 7000, Konstantinápolynak szánt petróleumos bádogládával volt megrakodva. A hajó kapitánya, egy Tavis nevű görög ember elmondta, hogy egész útjában nem találkozott román hadihajóval, de találkozott bolgár torpedóhajókkal és egy 16-ök lobogó alatt haladó tengeralattjáróval, amelyek Midia fok és Kaliakra között teljesítanak őrszolgálatot.

Oroszok a román határon.

Bukarest. Jassyból jelentik: Tegnap még szigorubbá váltak az orosz-ungari övrendszabályok Romániát illetőleg. Most már a román vasutak és a román posta alkalmazottainak sem szabad orosz területen a vonatot elhagyniok. Mihelyt a román postások az Oroszország felől érkező küldeményeket átveszik, nyomban el kell hagyniok az orosz területet.

Bukarest. Tulceából jelentik a bukaresti lapoknak: Patlageanoa községgel szemben, ahol az oroszok az elmúlt napokban egy új municióraktárt létesítettek, az orosz katonai hatóságok négy uszályhajót huztak ki a partra, amelyeket megraktak kövekkel a mintegy mellvédet formáltak. Tegnap reggel több ágyut szállítottak partra, a amelyeket a mellvéd mögött felszereltek.

Az entente Balkán-aggodalmai.

Bukarest. A bukaresti lapok jelentik: Athénból táviratozzák az olasz Stampának, hogy a négyesszövetség diplomái tegnap izgalmas tanácskozást tartottak. Entente körökben úgy találják, hogy most már okvetlenül szükséges a helyzetnek valamilyen irányban való tisztázása. Egyes görög körök véleménye szerint Románia a legközelebb időn belül csatlakozni fog a központi hatalmakhoz. Egész Görögországban a nagy eseményeket megelőző izgatottság uralkodik.

A bolgár király Oroszország ellen.

Bukarest. A romániai oroszoktól sajtó a napokban egy táviratot közölt, mely szerint Savinski, a volt szótiai orosz követ egy orosz újságíró előtt állítólag kijelentette, hogy a bolgár király az ő (Savinski) Szótiából való elutazása előtt azt mondta, hogy Bulgária és Oroszország között csak akkor fog helyreállni a régi viszony, amikor ő, a király Bulgáriát el fogja hagyni. Tényleg azonban Savinski következőleg nyilatkozott a petrográdi börzeújság tudósítójának:

„A bolgár király bucsuzásomkor nagyon izgatott volt és több ízben szóról-szóra a következőket mondta:

— Amíg én a Balkánon vagyok, ameddig én a Balkán térszöveget el nem hagyom, addig nem épül már fel híd Bulgária és Oroszország között!

Románia nem háboruszkodik.

Bukarest. Igen jellemző Craiuceanu volt vezérkari főnöknek Románia magatartásáról szóló, a ruszozofil „Universul”-ban megjelent alábbi sorai:

„A mi háborunk lehetősége eltávolodott. A hős szerb hadsereg megsemmisült.”

Románia terményszállításai.

Bukarest. A minisztertanács részlegesen foglalkozott az 50 ezer vagon termény eladásával is, tárgyalva a németek által tett feltételeket.

A minisztertanács ebben a tekintetben a tanácskozást folytatni fogja, mivel tegnap semmiféle határozatot nem hozott.

Bukarest. A jassyi gyógyszerészek bizottságot küldtek Bécsbe, hogy tárgyalásokba bocsátkozzék nagyobb mennyiségű gyógyszerre. A bizottság most értesítette a jassyi gyógyszerészeket, hogy a tárgyalások a befeje-

zés stádiumában vannak és a vásárlás rövidesen effektuálásra kerül.

Bukarest. Bratianu miniszterelnök elnöklése alatt tegnap minisztertanács volt. Többek között megvitatják a Románia részére vásárolt és jelenleg Szalonikiben lévő nagymennyiségű árunak Bulgárián keresztül való szállítását. A minisztertanács elhatározta, hogy interveniál Radoff bukaresti bolgár követnél, kifejtve előtte, hogy mennyire érezhető annak a szükségése, miszerint ezeket az árukat Bulgárián keresztül szállítsák, ami már nem ütközik olyan nehézségekbe, mint eddig.

Bukarest. A bukaresti német követség értesítette a román pénzügyminisztériumot, hogy legkésőbb 10 nap alatt megérkeznek a német szénszállítmányok, amelyekért kompenzációk lettek adva.

Bukarest. Calafatból jelentik a bukaresti lapoknak:

A calafati kikötő előtt egy osztrák-magyar gőzhajó haladt el Vidin felé. A gőzhajó 12 uszályhajót vitt magával. Tíz uszályhajó üres volt, ezekben Bulgáriából terményt szállítanak Németországba. Két uszályhajó municióval volt megrakva Bulgária részére.

A város lisztje.

(Tárgyalás a Neuman testvérekkel.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 11.

Arad város tanácsa Variassy Lajos polgármester elnöklésével tartott ülésén Lőcs Rész polgármester-helyettes bejelentette, hogy a tanács határozatához képest átiratban értesítette az aradi malmokat arról, hogy a velük kötött szerződés értelmében a tanács fenntartja a jogát arra a jutalékra, amelyet a város a náluk öröklött liszt után kikötött. A Neuman testvérek cég válaszolt erre az átiratra és azt mondja, hogy érdemben nem nyilatkozik, hanem annak a reményének ad kifejezést, hogy a szóbeli tárgyalások alkalmasak lesznek a kérdés megoldására olyképen, hogy az mindkét fél érdekeinek megfelelően. Hangsúlyozzák, hogy a cég mindenben eleget tett szerződésbeli kötelezettségeinek. Kérik, hogy a szóbeli tárgyalásokra küldjön ki a város egy bizottságot. A tanács a polgármestert kérte meg, hogy saját elnöklése alatt kiküldendő bizottság tagjait hívja meg és a Neumanékkal a tárgyalásokat folytassa.

Mint ismeretes, a város nyolc vagon főzölisztet vett át a vármegyétől, amikor még a liszt ára 6440 fillér volt. A tanács most úgy határozott, hogy amíg ez a lisztkészlet tart, addig azok a kereskedők, akik városi lisztet árusítanak, valamint a hatósági élelmiszerüzletek is ebben az árban adják a lisztet. A nagykereskedők kijelentették, hogy eme készletek után a nekik biztosított hat százalékról lemondanak.

Megbizta a tanács a helyettes-polgármestert, hogy a negyedik élelmiszer-üzlet részére keressen megfelelő helyiséget és megállapította egyúttal azt is, hogy a Weitzer-alap huszezer koronája, amint az aradi ipartestület kérte, élelmiszer üzletre nem használható fel.

Elhatározta végül a tanács, hogy két vagon cukrot rendel és megszüretti a kereskedelmi miniszternél a svájci rizs behozatalát.

Itt írjuk meg, hogy a hatósági élelmiszerüzletek részére nagymennyiségű vad érkezett és a nyul eladása már megkezdődött.

Aradhoz tartozó vasutasok az aradi katonák karácsonyára.

(Másfél vagon szeretetadomány. — Aradi vasuti tisztviselő viszi az olasz frontra. — Gyűjtés ezernyolcszáz kilométeren.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 11.

Feresege, sőt szinte sértés számba menne, ha a háború tizenhatodik hónapjában arról akarnánk beszélni, hogy a magyar vasutasoknak milyen dicső szerepük jutott ebben a háborúban. A magyar királytól kezdve mindenki az a meggyőződés, hogyha ez a háború a mi dicsőséges győzelmünkkel befejeződik, akkor a magyar vasutas társadalom és a magyar hadsereg történetének legényesebb lapja záródott le. Ehhez a szerephez méltó az a társadalmi tevékenység is, amelyet az itthon levő vasutasok a hadijótékonyság terén fejtettek ki. Bizonyára a legmélyebb hálával és elismeréssel fogadja az aradi közönség annak a legújabb akciónak hírére is, amelynek sikeres lezárása már csak napok kérdése és amelynek az a célja, hogy a délnyugati fronton küzdő hős aradi katonáknak szenvedéseit enyhítse és azaz a szeretettel keresse őket fel karácsony szent ünnepén, amellyel a magyar vasutas hazája iránt mindig viseltetett.

Az aradi üzletvezetőség területén dolgozó vasutas társadalom férfi és női tagjai grandiózus méretű akciót indítottak abból a célból, hogy szeretett adományait az olasz fronton a poklokkal harcot vívó aradi katonáknak juttathassák el. *Eitscher* Károly dr. elnöklésével gyűjtő bizottság alakult, amely négy hét óta ernyedetlenül munkában volt és tiszteletreméltó eredményeket ért el. Amire a hős katonának csak szüksége lehet, amit a szeretettől vezérelt női kezek a Karsztok tetején a fagyval, hideggel és hóval küzdő katona testének javára csak előteremthettek, az mind együtt van és a Vöröstoronytól Nagyváradig terjedő 1800 kilométeres fronton az aradi katonákra szeretettel gon-

doló finom női lelkek mindenről gondoskodtak. Kötött alsó ruha, érmelegítő, lábszárvédő — de ki tudná mind felsorolni — óriási huszonkilenc ládába pakolva, másfél vaggont tölt meg, amely utnak indítását várja. Ezzel azonban még nem merült ki a vasutasok szerető gondoskodása. Mindenféle szükségleti cikk, továbbá édesség, cigaretták, dohány óriási halomba gyűlve és arra számítva, hogy a karácsony ünnepén az otthon melegét varázsolja az övéire gondoló harcos szívébe. Négyezeröttszáz korona készpénzt is gyűjtöttek az üzletvezetőség területén a már eddig is minden jótékony akcióban részt vett vasutasok, hogy mindenről bőven gondoskodhassanak. A bevásárlásokat Nagyszebenben, Gyulafehérvárott és Aradon eszközölték, tekintettel arra, hogy az adományok az egész területről gyűltek össze és a még hiányzó és itt nem kapható dolgokat Budapesten fogják beszerezni. Ezt a páratlanul álló grandiózus gyűjteményt *Holtzinger* József, az üzletvezetőség hadiforgalmi előadója személyesen viszi le és osztja szét az aradi fiúk között. A gyűjtések még nincsenek befejezve.

Hogy a vasutas társadalom, a mely maga is, egy munkája, mint gazdasági helyzete révén sokszorosan, kivette részét a háború minden teréből, az emberszeretetének erre a magasztosra emelkedett és ilyen elismerésre méltó tette tudta magát elhatározni, abban első sorban vezetőjüknek, *Just* Ferenc üzletvezetőnek nemes szívét, hazafiságát és azt a komoly törekvését látjuk megnyilvánulni, hogy a magyar vasutas társadalmat, ha még van erre lehetőség, úgy a nemzet becsülésében örögbítsa.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Az Elba titka.

(Egy színésznő rejtélyes halála.)

Távirati tudósítás.

Berlin, december 11.

Mecklenburg nagyharcosság esküdtézéke érdekes hűntügy tárgyalását kezdi meg. A fővádott *Kallies* Henrik hamburgi kereskedő, akit *Thies* Márta berlini színésznő meggyilkolásával gyanúsítanak. *Kallies*csal együtt a vádlottak padjára kerül nővére, *Kallies* Olga is, akit a gyilkosságra való felbujással vádolnak.

Thies Márta tragikus esete annak idején nagy feltűnést keltett. Ez év pünkösdje után pár nappal történt, hogy az Elba menti Britzenburg közelében a folyó vize egy női holttestet vetett partra. A hullában *Thies* Márta berlini színésznőt ismerték föl. A holttest fején lösebet találtak. Pár nappal előbb, pünkösd keddjén egy mezőn, annak a helynek a közelében, ahol *Thies* Márta tetemét partra vetette az Elba, *Thies* asszony héthónapos fiát lelték meg meztelenül, de még életben.

Az eset körülményei büntényre engedtek következtetni, amiért is a schwerini ügyészség a tettes kinyomozójának 500 márka jutalmat ígért. A nyomozás csakhamar kiderítette, hogy

Thies Márta május havában érkezett a Britzenburg mellett fekvő Vierkrugba és ott lakást bérelt. *Thies* Márta elváltan élt urától, egy hamburgi kereskedőtől, aki azonban továbbra is állandóan támogatta és Vierkrugban több ízben meg is látogatta.

Pünkösdkor *Thies* asszonyt egy fiatalabb férfi kereszte fel, akivel gyakran tett hosszabb sétákat. Pünkösd keddjén is látták őket sétálni, de a sétáról a fiatal ember egyedül tért vissza. Ezt a férfit letartóztatták, de kilenc nap után kiszabadult a vizsgálati fogságból, mert a vele szembesített tanúk azt vallották, hogy nem ő volt *Thies* Márta kísérője. A nyomozás kiderítette azt is, hogy a gyanúsított nem is ismerte a színésznőt.

A jelenlegi vádlottat június közepén tartóztatták le Hamburgban a vizsgálóbíró rendelkezése. Pár nappal később *Kallies* Henrik nővérét, *Kallies* Olgát is letartóztatták.

Kallies Olgát állítólag szorolni viszony szava fűzték *Thies* Márta elvált férjéhez és ezért bujtatta fel fivérét *Thies* asszony meggyilkolására, akitől meg akart szabadulni. A vádlottak azt állítják, hogy *Thies* Márta öngyilkos lett, mert hisztériás természetű volt és több ízben meg akart válni az élettel. Valószínűleg föbe lötte magát és azután az Elbába ugrott.

Sürgős esküvő a kiürített Monasztirban.

— Szállj le vigasztalan éj! —

Távirati tudósítás.

Lugano, december 11.

A Secolo ismert haditudósítója, *Magrini* a következő részleteket jelenti Monasztir elcsérről lapjának Szalonikiból:

A Monasztirt védő *Vaszics* szerb ezredes az utolsó napokig reménykedett abban, hogy a város nem esik el. Legfőbb reménysége *Bojovics* tábornok hadseregében volt. A szerbek ugyanis azt várták, hogy *Bojovics* a kacsaniki szorosnál kitérhet és Uszkübig nyomulhat előre. A kacsaniki szorosnál a szerb hadsereg valóban fel tudta tartóztatni a bolgárokat és ez által lehetővé tette a rigómezei szerb seregek visszavonulását, de az Uszkü felé való kitérésről szó sem lehetett. Ekkor azután úgy határoztak, hogy Monasztir védelmére *Gojkovics* tábornok vezetés alatt egy szerb divízió indul el Albánián át. A járhatatlan utak azonban ezt lehetetlenné tették, amint hogy az egész szerb hadsereg föladata azt a tervét, hogy *Dibrán*, *Strugán*, *Eibasszán* felé vonuljon vissza. November 25-én ötszáz fiatal altiszt érkezett Monasztirba Albánia felől és ezeket az ujonnan érkezetteket nyomban ellátták fegyverrel és a harcra küldték.

Mint mulatságos kuriozumot említi *Magrini*, hogy november 28-án, vasárnap, mielőtt az idegen konzulok még elutaztak volna, *Craig* angol konzul hamarosan megesküdtött egy *Vladica* nevű kruseváci görög tanítónővel. A szertartást az orthodox templomban a metropolita végezte és az ifjú pár még a délután folyamán automobilon utazott el Florina felé.

November 29-én Monasztirra négy bombát dobtak. Senki sem tudta, hogy honnan jöttek ezek a bombák, amelyek különben senkit sem sebesítettek meg. Ugyanezen a napon a oszdörtség és a rendőrség is elhagyta a várost, nemsokára ezután pedig megkezdődött egyes üzletek kirabolása.

November 30-án *Magrini* a Szemnica folyó mentén egészen a Cserna folyóig utazott és a szerb katonákat régi, még a töröktől készített lövészárkokban látta állani. A hideg irtózatoss volt, a földet mindenütt megfagyott hó takarta. Egyes helyeken lövések dördültek el, de valószínűleg sehol sem látott. *Vaszics* ezredes fő védelmi ereje a Szemnica folyó jobbpartján állott, hogy megakadályozza a Resna felé való ut elvágását. A katonáknak, akik a sok nyomorúság és a hideg dacára bátran kitartottak, halvány sajtalmuk sem volt a helyzet komolyságáról. December 1-én feladták Monasztirt. A hideg kissé alábbhagyott, a hőmérséklet mínusz 17 fokról 7 fokra, sőt később fagypontra szállott. Az elvonulás teljes rendben történt, az első század katonái gyászos dallal menekültek Szállj le vigasztalan éj! kezdettel. *Vaszics* ezredes falragaszt hagyott hátra, melyben a város lakosságát figyelmezteti a szerbek jószágára és arra, hogy a bolgárok árulók, így tehát óvakodjanak bennük bízni. Végül felszólítja a lakosságot a menekülésre. Így kiderült, hogy a lakosság oktalan menekülése, amelynek oly sok áldozata lett, a szerb hatóságoknak köszönhető. Nyolc órakor este kezdődött meg a pánikszerű futás. A görög lakosság is el akart menekülni, de az érsek és a görög konzul kijelentései után mégis maradt. *Magrini* a szerb postaszagazdaóval este kilenc óráko: utolsó nap hagyta el a várost.

Beszüntette a tanács a szállítási igazolványok kiadását.

— Rendőrbíróshoz kerül a lisztcsempészség. — Igazolvány a hatóság félrevezetésével. — Félrendszer szabályok. — Milliós üzletek a kávéházban. —

Az Aradi Közlöny közlése.

Arad, december 11.

Arad város tanácsa ma hivatalosan is kénytelen volt végre tudomásul venni, hogy Aradon visszaéltek a bizalommal és a lisztcsempészség igen jövedelmező mesterségéből nemcsak óriási vagyonok keletkeztek, hanem az aradi közönséget a lisztinség elé juttatják, ha a hatóság a legerélyesebb kézzel közbe nem lép. Itt tudniillik csak ököllel kell és szabad dolgozni, mert a kegyes kezű uraknak egyszerűen fittvet hányanak és a kávéházi börtön gyors megjegyzések kíséretében beszélnek a tapasztalatlan és jóhiszemű városi tanácsról.

Ma, mint említettük, hivatalosan is tudomásra jutott a tanácsnak, Lócs Rezső helyettes polgármester jelentette be, hogy a sok közül egy lisztcsempészt sikerült lelepleznie. Spitéler Rudolf aradi pékmester, akiről a lisztügynökök azt állítják, hogy *százegyzeket keresett néhány hónap alatt lisztüzlettel*, esett végre a csapdába, amelyet azonban nem a tanács állított fel neki. Megírtuk, hogy milyen módon tünt ki a visszaélés és a tanács ma a saját szemével is meggyőződött a bemutatott fuvarlevélből, hogy *„ez átrakás nélkül továbbított”*, tehát az aradi pályaudvaron csak átfutott liszt helyett aradi lisztet szállított ki, még pedig igazolvánnyal, amelyet a gazdasági hivatal állított ki részére.

A tanács felháborodva vett tudomást erről a becsapásáról és el is határozta, hogy Spitélernek többé igazolványt nem ad ki, de beszünteti véglegesen az igazolványok kiszolgáltatását. Együttal áttette az ügyet a rendőrbíróshoz.

Ez azonban csak félrendszer szabály, mert a kávéházban tovább is vígan árusítják a szállítási igazolványokat. Van bőven. Ki kell mondania a tanácsnak, hogy az összes kintlévő igazolványok érvénytelenek, illetve, hogy revideálандók és míg ez meg nem történt, a vasuti szállítások beszüntetendők. Aki tisztességes uton jutott a saját nevére kiállított igazolványhoz, az majd jelentkezik a gazdasági hivatalnál, ahol ellenőrzik majd, hogy valóban olyan lisztről van-e szó, amely Aradról ki-mehet.

Mert tudni kell, hogy igen sok igazolvány volt és van, amelyhez a birtokosa nem tisztességes uton jutott. Az volt ugyanis az eljárás az ilyen okmány kiállításánál, hogy aki idegen származású lisztet akart Aradról elszállítani vasuton — mert csak ilyen engedett meg a miniszter — az a fuvarlevéllel megjelent a gazdasági hivatalban. A fuvarlevelet felmutatta és arról kitünt, hogy a lisztet honnan hozták Aradra. A fuvarlevél alapján megadták a kiviteli engedélyt, azonban nem számítottak az emberi ravaszságra és a hivatal a fuvarlevelet nem tartotta ott, nem vezették rá, hogy az illető kiviteli engedélyt kapott, hanem visszaadták a félnek. Ez a fél pedig nem szégyellte magát és ugyanezzel a fuvarlevéllel addig próbált szerencsét, ameddig csak lehetett. Így történhetett, hogy a kávéházakban tucatszámra mutogatják egymásnak a galiciaiak az engedélyeket, így történhetett,

hogy még most is vannak engedélyek forgalomban.

Aki pedig már maga is belátta, hogy tulmerész a játék, az egyszerűen a maga nevében többé nem folytatta a visszaélést, hanem ügynököt állított a sorba. Minden beavatott tudja, hogy például a Beres Béni-téren egy raktárba bevitték a malomból a lisztet, ott levették a zsákokról a malom plombáit az etikettjeit és az ügynök neve került rá. Megjegyzendő, hogy nem a malom lisztjéről van szó, hanem Spitéler részére szállított áru-ról. Hogy az ügynök aztán miként küldötte el Aradról a lisztet, amely ha nem is a városé, de mindenesetre a Haditermény Részvénytársaságé, arról hosszabb információval szolgálhat az a fuvaros, aki éjjel és nappal egyebet sem tett, mint ennek a cégnek a lisztjét szállította ki a városból.

A vámoknál feltérlezték azt a szerencsétlen aradi polgárt, aki valahol a megyében 50 kiló tengerit szerzett, hogy a malacát felnevelje, mert a múlt esztendő tengeri rakvételkor egy főkapitányi rendelet megtiltotta a tengeri behozatalt Aradra. A város alkalmazottjaival állították utját annak, hogy Arad lakossága a zsír és husinség csapásait valahogy elvizelje. A tanács végre belátta, hogy ez abszurdum és utasította a főkapitányt a vámok szabaddá tételére. Vigyázzon a megye maga a tengerijére. Azonban ezt nem tudta megakadályozni senki, hogy itt padmalyig megtömött raktárakból, több raktárból, ne szállítsák vízen kocsin, vasuton és póstán a lisztet. A kereskedelem szabadsága című jelszó hamis értelmezése révén ma Arad oda jutott, hogy a szakemberek állítása szerint, februárban nem lesz liszt Aradon, ha a Neuman Testvérek-cég nem segít a városon. Ha lesz, akkor is rejtálni kell az adagokat, a közönséget ki kell tenni egy inkvizitórius összehívási előírásnak, valamint a kenyér és liszt jegy örömeinek.

A város közönségének kiheztetésével mit sem törődve, a gyors meggazdagodás ördögétől megszállt emberek természetesen roppant leleményesek. A vasuton meg tudnak mondani, ha a rendőrség komolyan hozzálátna a visszaélések felderítéséhez, hogy fűszer árak egyenánt mennyi liszt ment el Aradról. Ugy tudjuk, feljelentés is érkezett, de a feladó utólagosan szállítási igazolvánnyal vágta ki magát. Volt neki, punctum. Mit csinált vele a rendőrség, nem tudjuk.

Mint hogy a kormány éppen ma léptette életbe az első radikális intézkedését a liszt és gabona, valamint hüvelyesek csempészségének megállítására és máától kezdve a pénzügyőrök keresi az elrejtett élelmiszereket és vigyáz azok forgalomba hozatalára és kivitelére, ismét rá kell mutatni arra, hogy a kormány ismét elkésett és az eredeti bajt ismét nem korrigálta. A pénzügyőrök például hiába akaria megakadályozni a postai szállítást. A postán nem tudnak arról, hogy nem lehetne lisztet küldeni bárhová. Aradról rendszeres öt kilós csomag, ment Karlsbadba, hogy csak egy helyet említsünk. Valóságos aradi iparággá fejlődött az öt kilós vászonzacskók készítése. Vajon a pénzügyminiszter a kiadandó részletes

rendelkezésében ehitja-e majd az élelmiszerek szállítását, nem tudjuk. De az bizonyos, hogy Aradon sokat tanulhatna, ha egyik-másik urat megkérdené, miként kell a rendeleteket ki-játszani.

Aradot jól ismerik az érdekeltek. Nehány napja volt Aradon egy budapesti pékmester, aki az egész országban nem tudott lisztet vásárolni. Eljött Aradra, direkt a Városi kávéházba ment és ott egy-kettőre vásárolt néhány szállítási igazolványt. Annyi lisztet vitt ki, a mennyit akart. Aradon liszt börze van már hónapok óta. Ezt nyíltan beszéltek, tudta mindenki, csak a hatóság nem látta. Egy Galiciából bevándorolt ügynök saját bevallása szerint egy év alatt három és fél millió korona forgalmat csinált élelmi szerekből. Ennek tekintélyes része liszt. Ha egy idegen ekkora összegű élelmiszer üzletet bonyolíthat le, ha ennyi élelmiszer lehet exportálni Aradról, akkor ne legyen drágaság?

Ezek az urak valósággal diktálnak Aradon. Nem utolsó tréfájuk volt az, hogy egy szép napon kimondották: nullás liszt nincs, ellenben főző lisztet adnak nullás liszt áraban. A vevővel szóba sem állott például Spitéler Rudolf.

— Nekem nem kell a pénz, nem vagyok részorvos, mondotta — egy urnak, aki egy vagon lisztért könyörgött nála és nem tudott olyan magas árat fizetni, amely négy emelettel égaskodik a maximális fölé. Ugyanez az ur vásárolt nála egy zsák nullás lisztet, de főző lisztet szállítottak neki. Csak mikor erélyes hangon kezdett beszélni, cserélték ki a kialakított minőségű árura. Mi történik azzal, aki nem erélyes?

Háboru van és semmi sem normális. A kormány elnöke és az őszes miniszterek a legsúlyosabb vádakat kénytelenek eltűrni a parlamentben, mert képtelenek a visszaélések farkasvermeiben vergődő fogyasztó közönséget megvédeni. Magyarországon, a Kanaánban a rekord termés ellenére, ismét kísért a tengeri kenyér és Aradon, a Kanaán kelles böszepén a kenyér és lisztjegy. Kormány és helyi hatóság gratulálhatnak egymásnak. Pályázatot lehet kiírni annak eldöntésére: kinek a hibája nagyobb? Kinek a tehetetlensége miatt szenved a nép a multat és a jövőt?

VÁROS ÉS MEGYE.

A városi hivatalok elhelyezése. A városi mérnöki hivatal régi megbízás alapján elkészítette a városháza körüli frontjának kiépítési tervét. A két emeletes épületszárny körülbelül százkileneven ezer koronába kerülne. A tanács mai ülésén felülvizsgálta ezt a tervet és azt nem találta elfogadhatónak. Mint hogy azonban az Acsev-palotában levő hivatalokat a tanács ki akarja helyezni, gondoskodni kell megfelelő helyről, azt a megoldást választották, hogy míg a rendőrség részére végleges otthont nem teremhetnek, maánházakban helyezik el úgy a rendőrségi hivatalokat, mint a legényegyi lakásokat. A tanács megbízta Grün Nándort, hogy keressen megfelelő helyiségeket és erről tervben jelentést.

Harctéren levő katonáknak

a legkedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy hazuról érkező hírlap. Az „ARADI KOZLONY”-t a táborba minden aradi katona olvassa.

A jövő.

Ha van még valami ami, e szürke szomorú napokban reményt és vigaszt nyújthat, ha van még valami, amely elé bizalommal nézünk — úgy az a jövő. Milliók lelkeit tölti el hittel, óvja meg a végső kétségbeeséstől, milliók lelkeire szövi a remény bízató sugarát — hisz mindazt, amit várunk, mindazt amit vágyva óhajtottunk — benne véljük megtalálni!

Oly korszakban élünk, melyre későbbi generációk csodálattal fognak visszatéknél, és e sötét szomorú napok — melyekre ezek fájdalma nehezedik — dicsfényvel körülövezve töltik majd be a történelem lapjait. És azok, akik majd az emberiség e nagy történelmének könyveit fogják lapozni, a múltban keresik majd mindazt ami nagy volt és dicső — mi pedig átélve és átérve mindazt ami a történelmi dicsőség és nagy múlt elérésének az ára — az árnyékban kuporodva — fáva, didegelve — a hőt lövelő sugaraktól távol — mindazt amiért szenvedtünk, mindazt amiért annyi vért ontottunk a jövőben keressük!

Az emberiség és az egyes ember életében mindig varázsszal bírt az, amire a bizonytalanság átlátásán leple borult. A ma ködszerű szürkoségén át egy derültebb jövőbe tekintett a lelkünk és amit a ma nem nyújthatott — elérni reméltük holnap. Reméltünk! mindig csak reméltünk! — de arra gondoltunk-e valaha, hogy ép azért, hogy a holnap derültebb legyen, mint a ma — és hogy a holnap mindazt nyújthassa, amit a ma megtagadott, önmagunknak kell elősegítenünk? — Most is epedve várjuk a jövőt oly pretenziókkal, mint máskor soha — várjuk kétségbeesett tekintettel, síró szemekkel, összerőt lélekkel. — De vajon elég-e ennyi? Vajjon meghozza-e így mindazt, amit tőle kívánunk? Nehezen hiszem!

Önmagunknak kell megalapoznunk a jövő boldogságát, a jövő meglegedettségét! Meg kell alapozzuk, komoly nagy munkával — lelkiismeretes kötelesség teljesítéssel! Életünk nem az, hogy végig boncolozzuk az életet, hanem nyugodtan, komolyan végigjárva — ne ténjünk el észrevétlenül — itt hagyva egyéniségünk nyomait, tevékenységünk gyümölcsét.

Mi mindenben csak a felületességet, a könnyelműséget szeretjük, próbáljunk kissé mélyebbre tekinteni az életbe — ne kapkodjunk el csak azt, amit az élet megrakott kezével elénk nyújt. — hanem aknázzuk ki azokat az értékeket, amelyek elrejtve fekszenek. Amennyi alávalóságot, rozszat, unestetikust nyújthat az élet — ép annyi jót, nemeset és szépet is! De meg kell tanulnunk előkeresni. — Igaz — fáradságosabb a keresés — de boldogítóbb, öröm teljesebb a megtalálása is!

Ha azt a nyugodt, boldog jövőt elakarjuk élni, mely után vágyódunk — akkor első lépésünk le kell vezetnünk arról az útról, amelyen most járunk — és amelyen már ilyen messzire jutottunk. — A nőnek minden gondja önmaga felé irányul, önző tetszésvágy felülkerekedik minden magasabb szent kötelességén! A férfié az élvhajászat, a ma kihasználása! Most, mikor minden óra, minden perc, gyermekektől rabolja el az apát, anyjától a fiút — feleségtől a férjet — még most is gondtalanul osonnak a pezsgőspoharak — és a lármás sajon át vajjon nem jut-e hozzájuk a szerencsétlenek és árva keserű zokogása??...

Most mikor köny könyvet követ — életre kell ébresztenünk a szívünket — hiába az ész nem az egyedüli tényező, amely boldogít! Korszakunk jel-szava — realizmus! Ha jónak látjuk zárjuk ki a szentimentalizmust az emberi szívből — ismétlem a szívből — de ugyanakkor ne rántssuk ki vele a szívünket is. Ne feledjünk el érezni, mert vannak dolgok, ahol a szív könnyebben segíthet, mint az ész!

És ugyanakkor, amikor megtanulunk másoknak is élni, övezzük körül szent, elszakadhatatlan kapocsal a mi kis körünket — amely e nagy embertömegben a mi kis világunk lesz! Ha az élet követeli, úgy lépjen ki a nő az élet küzdőterére — és komoly, megdöntött munkával legyen segítőtársa a férfinak! Ha pedig az a kis világ számára van kijelölve, akkor legyen nő — igazi nő! Ott keresse a boldogulás tényezőit és nem a világ hazug gyönyöreiben. Ha kell — és őh! hányszor követeli tőle az élet — legyen a férfi oltalmazója az élet nehéz küzdelmeiben, érezze lelke lágy érintését akkor, amikor az élet oly nehéz feladatot rótt reá. A férfi élete legyen az anyag feldolgozása, a nehézségek leküzdése — a nő a melegítő napsugár, amely nélkül sivar, elviselhetetlen lenne az élet — de nem! nem is lehetne nélküle élet!

És legszentebb kötelessége — legyen gyermekeinek pótolhatatlan igazi anyja! A gyermeklélek egy biztos, erős kézben formálható, alakítható, — melyik kéz lehetne oly biztos, mint az anyjé? Melyik szem oly átható, hogy bejuthasson abba az elzárt, rejtélyes, kis lélekbe! Ne, ne hagyjuk ezt a szent, ezt a nagy feladatot senkire — ki tudná ezt oly lelkiismeretes végzetni, mint az anya? Ó irányítsa első lépéit, kövesse első gondolatait...

Ez az út, melyen haladnunk kell a jövő felé... Sz. Z.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Vasárnap: délután: „Legénybucsu“, operett. Este: „Bukai“.

Hétfő: „Lengyelvér“ operett.

Kedd: Sarkadi Aladár vendégtellepte: nagy Cabarett, D'Annunzio „Mindörökké Amen“.

Szerda: „Sarkadi Aladár vendégtellepte: „Zsuzsi kisasszony“, operett.

Csütörtök: Sarkadi Aladár vendégtellepte: „Drótosót“ operett.

Péntek: „Önagysága ruhája“ ujdonság először.

Szombat: „Önagysága ruhája“ másodszor.

* Weitenbrand und Vaterland cím alatt az Univerzum irodalmi társaság kiadásában most jelentek meg Schmidt Miklósnak, az Aradról elszármazott poétának hazafias költeményei. Az új költeménykötet élénk divergáló mutat Schmidt eddigi irányától: a költő ugyanis eddig szocialista, panteisztikus fogalomkörben mozgott, a világháború kitörése azonban, amely nem egy költőt szorított vissza a légvárak, utópiák világából a földre, Schmidtre is mozgató és átalakító hatást gyakorolt s az izzó hazaszeretet s hazafias lelkesedés lantját adta kezébe. Az új kötetből — amely mintegy negyven költeményt foglal magában — egy becsületos, mély és tehetséges költő szól hozzánk, aki a közönségnek tartalmas és valódi költészetet nyújt.

* Hangverseny a rokkant katonák javára. A ma esti filharmonikus hangverseny, tekintettel a tartalmas műsorra, pontban este nyolc órakor kezdődik a kulturpalotában s hogy a későjárók a közönség művelését ne zavarják, az egyes számok alatt az ajtók zárva maradnak. Minthogy az est jövedelme az aradi rokkant katonák javára fordítatik, azért felülfizetések közönettel fogadjanak s hírlapilag nyugtáztatnak. Az 5 és 4 koronás helyek már elkelték s így már csak a 3, 2 és 1 koronás jegyek kaphatók Scherhag és Fia cégnél (Andrássy-tér 14.) s este a pénziárnál. A zenekari számokat Zellner Sándor karnagy vezényli, míg az est vendége Kálmán Oszkár, a m. kir. Opera tagja, operáriákat és dalokat ad elő.

* A Társaság. Szmeosávi György országgyűlési képviselő, a Vöröskereszt főmegbízottja írt az e heti számba hangulatos vezélcikket a dohárdoi platon működő szutai táborigazgatóból. Az illusztráció ezuttal is gazdag és érdekes. A Társaság előtizedési ára egész évre 18 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5

korona. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, Ritz-szálló.

* Aradi Zenekonservatorium. Értesitem a t. közönséget, hogy magyar származású pusztóddézesi Pathyné — Waldher Irma bécsi opera és hangverseny énekesnő (a bécsi népoopera volt szolista tagja) foglalta el zeneintézetemben az ének tanárnő állást. Pathyné-Waldher Irma a világhírű Rosa Papier os. és kir. kamara énekesnő a bécsi zeneakadémia mesternőjének kiváló tanítványa. Műterméler József igazgató. 4868

* A színház hírei. A jövő hét érdekeségei. Mindárt a hét elején, kedden Sarkadi Aladár, a Vígyszínház kitűnő művésze kezdi meg három estére tervezett vendégjátékát. Kedden „Nagy-kabarett“. Opera-paródia és D'Annunzio kiváló számokat adja elő Sarkadi Aladár. A társulat pedig ugyanezen estén mutatja be Emőd Tamás legújabb vigjátékát, „Mindörökké Amen“. Szerdán a Zeuzsika k. a. pompás operatthon Dinve riportert játsza és csütörtökön Lehár Drótosót operetthez a Günther bádógosmestert játsza. Önagysága ruhája, a Vígyszínház nagy slágerje pénteken kerül bemutatásra az aradi színpadon. Nagy sürgés-forgás előzi meg a bemutatást, melynek előreláthatólag Aradon is nagy sikere lesz. A darabban előforduló divat-szelőct Radó Gyula elsőrangú divat-üzlete fogja kiállítani. A két főszerpet, amely az ezüst estén végizhuzódik. Horváth Mici és Gyöző fogják játszani. A többi sok szerep a társulat összes tagjai között oszlik meg. Az ujdonságból naponta folynak a próbák és minden szereplő a legnagyobb ambícióval készül a bemutatásra.

* Nick Fantom kalandjai az Apollóban. Az Apolló-színház direktiója tegnap kommunikát bocsátott ki, amelyben bejelentette, hogy hétfői és keddi műsorára a Nordisk-filmgyár nagyszabású történelmi drámáját, a „Forradalmi nézet“-t tűzte ki. A Nordisk Film Compagne budapesti képviselője utján ma táviratban közölte az Apolló-színházzal, hogy a grandiózus film továbbítása néhány napot késni fog. Ezt a nagyszabású filmet ugyanis az Apolló-színház mutatja be legelőször egész Magyarországon fővárosi mozikat sem kivéve. A film küldésének késése miatt az Apolló-színház megváltoztatja hétfői és keddi műsorát s a mozi nagy slágerét: „Nick Fantom“ ujdobb kalandjait velíti a hét első két napján. Nick Fantom, a szeniális detektív, aki még Sherlock Holmest is tulzárnyaja, rendkívül izgalmas hajszát indít ebben a képsben a gonosztevők ellen. Már rég volt a moziknak hasonlóan szenzációs detektívdramája. Vasárnap az „Éjjeli találkozás“ című magyar drámát mutatja be az Apolló-színház. 3

* A hadigombóc. (Aktuális vigjátékláger az Urániában.) A háború és a vete járó szükség sok mindenre megtanítja az embert. Ime egy berlini vegyész feltalálja, mint kell a szalmából hízlet gyártani és ezzel sok-sok embernek ad kenveret. Poczaki ur, az özvegy magánzó, szintén ily találmányon töri a fejét. csábítja a dicsőség. Szalmát megv téhát rakvírálni s míg ő utban van, Pepi leánya Ferenc diákkal szerelmeskedik. Poczaki ur, a híres feltaláló azonban kiutasítja a diákok, aki persze nem hagyja annyiba a dolgot. Sok ötletes, humoros helyzet után végre sikerül célt érnie. Poczaki ur szalmaliszttól készült hadigombócai ugyanis egész családját megmérgezte s Ferenc siet segítségükre. A sok humorral megalkotott és rendezett darab már eddig is nagy sikereket ért el a fővárosi színházakban és reméljük, hogy a hatás itt sem marad el. — Nathan, Schildkraut-film az Uráni legközelebbi ujdonsága. 5

* Az Erzsébet mozgószínházban vasárnap egy nagy szenzációt keltő aktuális kém-dráma „A felrobbant aknák“ kerül bemutatásra. Szédűten, pattanásig feszülő idegekkel nézi az ember ezt a szeszélyes, ezt az izgalommal teli játékot, amely a képek halálosan elszánt vállalkozásaiba nyújt betekintést. Egy grófnő áll a központjában az események dühöngő folyamatainak, egy betegesen külfönc osszony, aki a kém parancsait akarat nélkül teljesíti. Legközelebb Schildkraut Rudolf briliáns alakításával „A házoló“ 4641

* Uj énektanár Aradon. Gellinek Lotty, bécsi zenetanár Aradon telepedvén maán-
órakban oktat zeneelméletet és műéneket. 4754

Vasból készült „igazi” láb.

(Ráth Kálmán mérnök találmánya.)

az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, december 11.

Még csak két napja annak, hogy Soponyai József új műlábát kapott és a rokkant katonák telepein máris erről beszélnek a legtöbbet.

Egy állábu huszár tett figyelmessé rá:

— A Soponyai lába nem olyan, mint a miénk. Mi is tudunk menni ezzel a lábunkkal, de nem olyan jól. Mert tessék csak ide nézni.

Néhány gyors lépést tett előre. De a bal lába, smint ment, mindig ivben kanyarodott.

— Tetszik látni, csak így, kaszálva tudok menni. Azlán nehéz is a láb, hamar elfáradok vele. Az újfajta láb sokkal jobb.

A Révész-utcai hadikórházban Vértess Ágoston főhadnagy, kórházbarancsnok behívatta az irodába Soponyai Józsefet. Erőmes, okos szemű, józan beszédű magyar fiú. A duklai szorosban sebesült meg, mindkét lába megsérült. A jobb láb szurott sebe begyógyult, de a bal lábon nem lehetett segíteni, felső láb-szárban kellett amputálni.

Vasmezei fiú, Jánosházáról való. Lakatos volt azelőtt és villanyszereléshez is ért. Háboru után hazamegy és folytatja a mesterségét. Most kerécsont: is kap egy kis szabadságot; ellátogat majd haza és megmutatja az otthoniaknak, hogyha meg is szenvedett a házáért, mégsem elveszett ember, hanem legény s még így is a talpán.

Mutatja, hogy milyen egyszerűen tud menni.

— Egyzer felpróbáltam a másik lábamat. De eldobtam. Agyonkinzott. Inkább soha egy lépést se teszek, minthogy azzal tanuljak járni. Ezt meg rögtön, hogy feltettem, mindjárt tudtam vele járni. Egészen könnyű és szaladni is tudok vele, még hajlítani is tudom.

Tényleg, amint megy, hajlik a lábfej, hajlik a térd, akárcsak az élőlábnál. A teremben levők, a kórház hivatalnokai és néhány rokkant, mind csodálkozva nézi a tökéletes műlábát. Még az ajtóban is állnak katonák és onnan nézik, hogy milyen is az az új csoda, melyről annyit beszélnek a kórházban.

Néhány pere múlva megérkezik Ráth Kálmán, magyar államvasuti mérnök, kinek már több érdekes és bevált rokkant-találmánya van. Bemutatja a kórház vezetőjének, Dollinger vezértörzsorvosnak, a találmányát. A vizsgálatnál jelen volt több orvos és szakember. Az eredményről jelentést fognak tenni a felettes hatóságnak.

Mindenki megcsodálta az alsóláb zsenifilisan egyszerű megoldását. Soponyai levette műlábáról a cipőt és látni lehetett, mint hajlik járás közben a láb.

Szakemberek véleménye szerint Ráth mérnök találmányának több igen nagy előnye van. Ami a legfontosabb: a járás igen könnyű és jó. A műláb súlya nem nagy. Javitása nem ütközik semmi nehézségbe, bármely lakatos meg tudja csinálni. A gyártásnál is nagy előnyei vannak, könnyebben gyártható, csak a felső részét kell a testhez hozzákészíteni és lényegesen olcsóbb az eddigi műlábaknál.

Ráth mérnök találmányáról a következőket mondotta:

— Az eddigi műlábak végig bőrről vannak ellátva és külső vasalással vannak merevítve. Ez vassi át a terhelést. Ennél a műlábánál vékony Mannemann esőből képesem ki a belső részt, mintegy a csontot pótolom vaszerkezettel. A térd- és boka-izületet pedig egyszerű csuklókkal pótolom és anélkül a műláb a természetes mozgást és hajlásokat nagyon jól utánozza. Ez a műláb gyárilag is készíthető és az egyes egyénekhez való alkalmazása a legnagyobb könnyedséggel történik meg.

A bécsi és berlini kivatelos körök máris a legnagyobb érdeklődést mutatják Ráth mérnök találmányára és annak eredményeit szemlélve.

nek ma azuk számára is biztosítani. „Die Technik für die Kriegsinvaliden” igen lelkes hangu levelet írt a magyar mérnököknek, melyben értesíti, hogy műszaki tanácsadónak választották.

Károly István főherceg pedig hosszabb levélben üdvözli eddigi sikereit és értesíti arról, hogy a berlini nagy kiállításon már az új műlábát is szerepeltetni óhajtják.

Ráth mérnök hosszú hónapok kutatásainak eredményeit használja most fel. Igen sok, teljesen kidolgozott terv van. Műlábát a legkülönbözőbb esetekre elkészítette, egész kicsi esonk esetére is.

Kíváncsok volna, ha most, midőn a német és osztrák körök oly nagy figyelemmel kísérik a magyar mérnök találmányát, a magyar illetékes fővezérek is követnék ezt a jó példát. A rokkanttelepeken türelmetlenül várják már, mikor lesz mindenkinek olyan lába, mint Soponyai Józsefnek ...

H I R E K.

LEGÚJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor.

Washington. A Reuter ügynökség jelenti: Bernsderff gróf német nagykövet közölte Lansing államtitkárral, hogy *Boyed* tengerészeti és *Paped* katonai attasét visszahívták. A nagykövet egyúttal kérte, hogy az attasék akadálytalan elutazása biztosítottak.

London. A lapok azt írják a német szociálisták békeinterpellációjával kapcsolatban, hogy *Anglia* semmi körülmények között nem tárgyalhat most békeről.

Budapest. Királyi kéziratral a horvát sabort december 20-ára egybehívták.

Milano. A *Corriere* jelenti: A calais-i haditanácsos elhatározta, hogy az entente csapatok a Balkánon maradnak, Szalonikét a hadműveletek bázisává teszik, visszavonuláskor a vasutvonalakat, megátarakt szétrombolják. Görög körök szerint elérkezett az idő a függő kérdések megoldására.

— **Kitüntetés.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király *Aufriocht* Adolf 33. gyalogezredbeli főhadnagyot és *Grassel* Gyula 33. gyalogezredbeli hadnagyot a *signum laudis*sal tüntette ki.

— **Hat millióval kevesebb a közizálog.** *Budapestről* jelentik: A statisztika közlései alapján megállapítást nyert, hogy 1915-ben (dec. 31-éig) hat millió koronával kevesebb közizálog-üzlet került elintézésre, mint 1914-ben. Ez különösen a szegényebb néposztályok gazdasági helyzetét tünteti fel kedvezőbb színben.

— **Izenet orosz hadifogságból.** Popper Sándor dr. ma szüleihez írt levelelapon tudatja, hogy egészséges és hogy a levele feladása napján értesült Szabó Gyurka, *Kozma* és *Harsányi* hadnagyok keletre történt szállításáról. A nevezettek egészségesek.

— **Halálozások.** *Hubert* Sándorné szül. *Schwarz* Jusztna, *Hubert* Sándor máv. pályafelügyelő neje, e hó 10-én Szelistyén elhunyt. Temetése december 12-én, vasárnap d. u. fél 3 órakor lesz az aradi alsó temető halottas oszlopánál.

Scherer M. Károly, az Ujszentannai Népbank Részvénytársaság igazgatósági tagja december hó 11-én elhunyt. Temetése vasárnap, december 12-én délután fél 2 órakor lesz Ujszentannán.

— **Zongoravásár.** Aki szorgalmas hön-gészője a lapok apróhirdetési rovatának, Budapesttől Brassóig, Homonnától Belgrádig minden lapban tuatjával olvashatja a hirdetéseket: „Jókerben levő zongorát megvételre keresek.” Soha olyan forgalom zongorákban nem volt, mint most. Mintha csak a háboru az emberélettel versenyezve a zongorákat is pusztítaná, olyan lázas a kereslet a zongorák iránt. Egy olvasónk kesernyés hangon számol be erről az új háborus jelenségről. „Valamelyik szobámban tíz esztendő óta pihen egy ócska, kopott hangu, régi gyártmányu zongora — írja levelében. — Ismerőseimtől egyre azt hallom már hetek óta, hogy legjobb vásárt zongorával lehet csinálni. Ugylátszik, amióta háboru van, anyai familia gasdagodik meg és rendezkedik be ékszeren, toaletten, csecesbecsén kívül zongorával is, hogy a zongoragyárosok nem győznek elegendő hangszert gyártani. Neki állítottam a szakácsnőt és a szobaleányt: tisztára takarítottuk az öreg zongorát, előhozták a szalonba, ahonnan az új mahagoni zongorát egyelőre kigördítettük. Ezek után hirdetéset tettünk közzé, hogy „Kéveset használt, majdnem új, modern zongora olcsón eladó.” — Olvasónk terjedelmes levelében beszámol a hirdetés eredményéről. Már a kora hajnali órákban döngetni kezdtek az előszoba ajtaját, miután a csengőt elrontották. A lépcsőházat fekete tömeg töltötte meg. „Majdnem úgy verekedtek urak és hölgyek — jegyzi meg háziasszonyi foglalkozását elárulva ezzei a levélíró — mint a piacon egy hatósági libáért szoktak.” A nagy érdeklődést látva, a zongoratulajdonos elhatározta, hogy a zongoráért legalább kétszer annyit fog kérni, mint amennyit eredetileg akart. Reggeltől délig, déltől estig egymásnak adták a kilincset a zongoravásárlók. A hangszer rozszant voltát, azt, hogy nem keresztüros, hogy nem ébenfa stb. sokan kifogásolták, valamennyien alkudtak, de az élelmes tulajdonos egyre többet kért: és végül kérek nyolcszáz koronáért sósta rá a kiérde-mesült elavítottumot egy vadonatúj briliáns butonokkal felszerelt hadseregszállítónóra (pedig eredetileg mindössze 200—250 koronáról álmodott.) — Eddig szól a levél, a melynek írója némi maliciával azt tanácsolja mindenkinek, hogy sürgősen javitassa ki és bocsássa áruba akármilyen megvénhedett, ócska, repedezett zongorát tud találni a háznál, mert a zongora most divat, a zongoravásár most mánia, a zongoraeladás pedig felér egy kisebb hadseregszállítással jóvedelmezőség tekintetében.

— **Betörés.** A rendőrség bünygyi osztálya pár nap óta egy vakmerően elkövetett betörés ügyében nyomoz. Tegnapelőtt éjjel eddig ismeretlen tettesek ugyanis feltörték *Lányi* Marcel aradi cipőkereskedőnek, aki a harotéren van, *Acél* Péter-utcaiban levő üzletét. A vakmerő betörők az üzletet a Zrínyi-utca felől nyitották fel. Reggel mikor a betörést észrevették, csak százötven korona készpénz hiányzott, mely a pénztár fiókjában volt elhelyezve. Csak másnap a vevők kiszolgálása közben derült ki, hogy a betörők, mintegy harmincöt pár cipőt is magukkal vittek a az üres dobozokat vissza tették helyükre. Érdekes, hogy a betörőket senki sem zavarta meg munkájukban, halott az üzlethelyiség a város legforgalmasabb pontján van, ahol éjjel is állandóan van forgalom, annál is inkább, mert két nagy kávéház szomszédságában van. A rendőrség nyomozza a betörőket.

— **Eljegyzés.** *Csillag* József eljegyezte özv. *Probst* Bélánét. (Minden külön értesítés helyett.)

— Szép asszony a bérkocsi bakján. Meg-
fektük pár nap előtt, hogy az aradi rendőrség
hajtsái igazolványokat adott ki bérkocsi joggal
bíró aradi asszonyok számára. A bérkocsisnek,
akiknek ura a harctéren van, le is vizsgáztak
a hajtsai tudományából és ma már megjelent
az első női bérkocsis a standon: jó képű esi-
nos tüzről-pattant menyecske. Végre is, ha
hosszu esztendő óta vigan hajthatták a milli-
mári-kocsikat asszonyok, csak megbirkózik a
gyöngéd női kéz a gyepelével is, amely-
nek végén szomorú, virslinek sem jó konfliktus
baktat. Az első asszony-kocsisnak természet-
esen bőszéggel akadtt fuvarja és a „passasérok”
nem nagyon nézték a viteldij-táblát, osep-
pet sem fukarkodtak a borralalóval, amelyeta me-
nyecske kimosolygott a társajukból. „Mégis
csak jó ez a háboru — mondotta egy elégedett
utas — a bakon békében is szivesebben látnék
asszonyt, akinél remélhetőleg hiányzik a köz-
mondásos bérkocsiskellék: a gorombaság.” Es
azt a nótát, hogy „En is voltam valaha, szép
asszonyok kocsisa” nálunk ma így énekelhe-
tik: „Nékem is volt Aradon, szép asszony bér-
kocsisom...”

— A katonaszökevény. Egy aradi vállalat
alkalmazottja tegnap délelőtt idézést kapott, hogy
katonaszökevény fia ügyében jelenjen meg az ille-
tékes hatóság előtt. A 60 év körüli ember pont-
osan ott is volt a kitűzött időre, ahol kihallgatták.

— A maga fia katonaszökevény — mondta
többek között a jegyzőkönyvet felvevő tisztviselő.

— Hogy lehet az kérem? — Nekem három
fiam van, valamennyi katona. Az egyik az olasz
fronton harcol, a másik Orosz-Lengyelországban, a
harmadik meg most itt, megsebesült Szerbiában és
egy pesti kórházban fekszik.

— István nevű fia van?

— Igen. Az a sebesült.

— Pedig azt keresik.

— Elég furcsa.

— Hát magának öregem, mi a keresetneve?

— István.

— Akkor itt lesz valami tévedés.

— No már az se lehet, mert ez a fiam alig
18 éves, önként jelentkezett, én meg 57 éves
vagyok.

— Már értem. — Tehát önként jelentkezett és
ott, ahol sorozni kellett volna, ott meg nem je-
lent meg.

— Már hogy jelent volna meg, ha katona? —
Hogy is lehet ilyent kívánni?

— No ugy értem, hogy éppen ezért keresik.

— Kiti?

— A fiát.

— Uram, ha sokat forgatja a beszédet, hát
én is jelentkezem szolgálatra. De előbb megmutatom
mind a három fiam sajátkezű irását a harctérről,
meg a kórházról. Én is szolgáltam a királyomat és
hál' Istennek ma is érzem magam olyan erősnek,
hogy akár a muszkával, akár a taliánnal el tudok
bánni, a szerb és montenegró maradék bandával
meg majd végeznek a gyerekek ...

— Pénzügyőrök kutatják fel az elrejtett
gabonát és lisztet. A hivatalos lap mai száma
közli: A m. kir. miniszterium a háboru esetére
szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvé-
nyes rendelkezések alapján kiadott 1915. évi 3511
M. E., 3925—M. E. és 4207 M. E. 4374—M. E.
számú kormányrendeletek kiegészítésül a kö-
vetkezőket rendeli: A pénzügyminiszter fel-
hatalmaztatik, hogy a fentidézett kormányren-
deletek ellenére be nem jelentett, elrejtett
nagy eltitkolt buza, rozs, kétszemes, árpa, zab,
és tengeri, valamint az ezen gabonafélék-
ből előállított liszt és dara, továbbá a bab,
borsó és lencse, végül a repcemag-, lenmag- és
vandermegekészleteket a pénzügyőrség felku-
lathassa, zár alá vétethesse és lefoglalathassa.
Felhatalmaztatik továbbá a pénzügyminiszter,
hogy az 1. §-ban felsorolt áruk a forgalmukat
szabályozó kormányrendeletek megszegésével
szóló forgalomba hozatalát a nevezetesen az
ország határára át leendő kivitelét a pénzügy-
őrséggel megakadályoztassa. A pénzügyőrség el-
járásának módjait az a pénzügyőrséget meg-
illető jutalékok nagysága tárgyában a pénzügy-
miniszter saját hatáskörében fog intézkedni.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.
Hatálya Horvát-Szlavonországra is kiterjed.

— Huszárbuscu. Már három napja állt a
mulatság... Néhány napon belül indul a
huszár-traszpört s E. főhadnagy, a parancs-
noka bucsuzik az itthoni élettől. Sok pezsgő-
vel, sok cigarettával, urasan és tempósan, ahogy
huszár-tiszthez illik... A második nap haj-
nalán egy nagy katonai ur téved be abba a
kávéházba, ahol a huszár-tisztek mulatnak s
figyelmezteti őket, hogy ideje volna már ha-
zameenni.

— Szagolt már excellenciás ur tizenégy
hónapig puskaport? — kérdi jókedvűen a fő-
hadnagy s a nagy ur mosolyogva, hallgatóla-
gosan ismeri el, hogy aki tizenégy hónapig
fent volt s aki indul, hogy megint egy évig fent
legyen, az bucsuzhat jókedvűen bortól, cigány-
tól, várostól... S folyt a mulatság harmadik
nap is s azontul, a negyedik nap a kaszár-
nyában... Híven kitart egymás mellett a
kis társaság, két főhadnagy s kedves, snejdi-
kis kadett... Sőt most már meg is szapo-
rodik: a kadett eltűnik egy percere s beinvi-
tálja azokat, akik a főhadnaggyal együtt men-
nek, a traszpörtöt, a századot, az 6 fiait. Egy
hordó sör kerül elő a derék, magyar huszár-
fiúknak s mulatnak most már ők is a főhad-
nagyokkal. S nincs az a kórus, amely fel-
vegye a versenyt, amikor jókedvűen s ke-
ményen énekelik:

— Huszár ezred, huszár ezred tizenhat van
Tizenhat közt, tizenhat közt csak egy jó van
Hármas annak numerája

Ezredes ur, ezredes ur

Fürst Fugger a kommandánsa...

— Amerikás ujanádiak hős földleik-
nek. Baross Ferenc dr. az aradi járás főszol-
gábirája ma érdekes levelet kapott Amerikából.
Az egyszerű kézírású levélben, amelyet Chica-
goban adtak postára, százhat koronáról szóló
amerikai bankutalványon kívül Széhn Antal,
Mandik Jakab, Cserny Ferenc és Schwager
Sebestyén irása jött meg és adott számot arról,
hogy az elsoroltak, akik az eradmegeyi Ujpa-
nád községből vándoroltak ki Amerikába, ezt
az összeget több amerikás földi között gyűj-
tötték össze, mert arról értesültek, hogy ide-
haza vitélül narcolnak, a hazáért sebet is kap-
tak az itthon levő panádiak. Kedves testvéreink-
nek, akik a bücsület mezején a drága hazáért
megsebesültek — írják a Chicagoba került
aradmegeyi emberek — és most az aradi ka-
tonai kórházban fekszenek sebesülten, mint
karácsonyi ajándékot gyűjtöttük ezt az ösz-
szegyet ujanádi honfitársaik körében. A ne-
messzivü és megható tengerentuli adomány
szétosztását Baross Ferenc dr.-ra bízták járásá-
nak tengerentulra szakadt polgárai, akiknek
nem ez az első megemlékezése az itthonvalókról,
mert a háboru tolymán már több, mint nyolc-
száz koronát küldtek az ujanádi jegyzőhöz
az ujanádi hadbavonultak családjainak segí-
tésére.

— Előadás a csonka katonákról. Január
hatodikán, vizkereszt napján nagy érdeklődést
keltő előadás lesz Aradon a kulturpalota nagy-
termében. A Kölcsey-Egyesület és az aradi
VörösKereszt Egyesület közösen tartanak ezen
a napon hadi jótékony célra szánt jövedelmü elő-
adást, amelyen a hadisebészet egyik kiváló és
fáradhatatlan munkása szemléltetően ismerteti
azt az áldásos tevékenységet, amelyet a meg-
csonkult, egyik-vagy másik végtagjukat el-
vesztett hősök munkaképeséssé tételére folytat-
nak a tudomány emberei. Horváth Mihály dr.
budapesti egyetemi magántanár a hadi ortopé-
dia specialistaia vállalkozott arra, hogy előadást
tart Aradon arról, hogy milyen technikai esz-
közökkel pótolja a tudomány azt, amit a há-
boru viharai elvettek a szerencsétlen hősektől.
A tudós egyetemi professzor előadása annál
nagyobb érdeklődésre számíthat, mert azt nem
csak a vetített képekkel és mozifelvételekkel
illusztrálja, hanem csonka katonákat is hoz
klinikájáról, akik az új műkarok, műlábak se-
gítségével csodás ügyességre tettek már szert.
Az előadásban részt vesz Szabolcska Mihály a ki-
váló pánosta is, aki a Kölcsey Egyesület kéré-
sére Temesvárról Aradra jön és saját szerzeményü
gyönyörű költeményét adja elő. Az előadás
belépőjének árát a rendezőség még nem
állapította meg.

— Ujabb adományok az aradi Vörös Ke-
resztnek. Az Aradvárosi VörösKereszt Egyesü-
lethez ujjában a következő adományok folytak
be: May Andor gyermekei May Gusztávné rava-
talára szánt koszoru megváltása fejében 25 kor-
onát, Krausz Sándorné Sággy Henrikné ravatalára
szánt koszoru megváltása fejében 20 koronát, özv.
Pintér Károlyné ravatalától fenmaradt 50 koronát,
özv. Pintér Károlyné hozzátartozói, Kurucz János
Ménés, 10 koronát, Koromzay Frigyes özv. Hänn
Alajosné ravatalára szánt koszoru megváltáskép
20 koronát, Hady Gyuláné 20 koronát, Csécs Fe-
renoné 4 koronát, Brasch Simonné, fia halálának
évfordulója alkalmából 100 koronát, Weisz Lajos
rendes havi adománya 5 koronát, Bréda Viktor
gróf és neje, özv. id. Takács Sándorné ravatalára
szánt koszoru megváltáskép 100 koronát, Oravecz
Miklós a katonáknak cigarettára 10 koronát,
Fischer Kálmán Doroszlófalva, a hősi halált halt
dr. Halász Imre emlékezetére a vak katonáknak
20 koronát, Vásárhelyi Jánosné és Baross Boriska
özv. idősebb Takácsi Sándorné ravatalára szánt
koszoru megváltásként 50 koronát, Ring Lajosné
30 koronát, Helvey Jenőné 10 koronát, Prolich
Lőrincné 10 koronát, özv. Jagessy Károlyné
az itteni sebesült katonák karácsonyára 20 kor-
onát, Balcsó Antal, Virágh Lajos ravatalára szánt
koszoru megváltása fejében 20 koronát, a Nagy
Farkas cég irodaszemélyzete az itteni sebesült ka-
tonák karácsonyára 5 koronát, Löw Mihály dr.
Borossebes 40 koronát, az Arad-Csanádi Egyesült
Vasutak Igazgatósága a tüdőbetegek részére 50
koronát, Csiky Ödön dr. rendes havi adománya 20
korona, özv. Sarlot Domokosné Virágh Lajos ra-
vatalára szánt koszoru megváltásként 20 koronát,
Czukur Albert a katonák karácsonyára 5 koronát,
Hermann Bernátné 10 koronát, özv. Jagessy Ká-
rolyné 30 koronát és Sebestyén József 100 ko-
ronát. A nemesszivü adományokért hálás közü-
netet mond Vásárhelyi Janka elnöknő és Hász
Erzsébet alelnöknő.

— Aradfalva javára a polgármesteri hiva-
talba következő ujjabb adományok érkeztek be:
Kremmer József, Kremmer Eli 600 korona, Arad-
falván egy Kremmer-házra. Domány József gyűjtő-
ívén: Domány József 500 korona. Purgly Lászlóné
gyűjtőívén: Krenner Józsefné Andrány Elza, Kren-
ner József, gyűjtőívén: Purgly László és neje 200 kor.
Kövér Béláné gyűjtőívén 100 korona, Oravecz Mik-
lós gyűjtőívén 100 korona, Solymos József gyűjtő-
ívén 50 korona, Fábán Lajos gyűjtőívén 25 ko-
rona, Fábán Lajosné gyűjtőívén 25 korona, Münster
Ernő gróf gyűjtőívén 10 korona, Kir. pénzügyigaz-
gatóság gyűjtőívén 80 korona, Balajthy Nándorné
gyűjtőívén 12.80 korona, Fényes Kálmán gyűjtő-
ívén 44 korona, Nagy Józsefné gyűjtőívén 12.50
korona, Aradi állami jószágigazgatóság gyűjtőívén
58.70 korona, Mayer Antal gyűjtőívén 11 korona,
Kövér Zsigmond gyűjtőívén 7 korona, Galiszer An-
tal gyűjtőívén 5 korona, Bakonyi Károly és neje
gyűjtőívén 17 korona, Kádás Kálmán és neje
gyűjtőívén 20 korona, Tagányi Gusztávné gyűjtő-
ívén 20 korona, Singer Izrael gyűjtőívén 30 ko-
rona, Reicher Károly gyűjtőívén 10 korona,
Reicher Károlyné gyűjtőívén 10 korona, Aradi
foto-club gyűjtőívén 20 korona, Özv. Róth Bernátné
gyűjtőívén 15 kor. Fischer Irén gyűjtőívén 20 korona,
Aradi altisztek és szolgák otthona 30 korona,
Macsinik János gyűjtőívén 25.50 korona, Özv
Feichtinger Miksáné gyűjtőívén 14 korona, Zádor
Bertalanné gyűjtőívén 25 korona, Tenner Ignác
gyűjtőívén 20 korona, Friedmann Gyuláné gyűjtő-
ívén 10 korona, Özv. dr. Singer Jánosné gyűjtőívén
25 korona, Fényes Károly gyűjtőívén 10 korona,
Wanicsek Ferenc gyűjtőívén 67 korona, Hoffmann
Károlyné gyűjtőívén 5 korona.

— Kitüntetés. A király Goldner Károlyt,
a 33. gyalogezred vitéz őrmesterét, aki a bé-
kében egy nagy németországi grafikai műinté-
zet osztályvezetője, az ellenséggel szemben tel-
jesített kitűnő szolgálatai elismerésül a másod-
osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntette ki.

— A sertéshus ára Aradon. Green Nán-
dor főkapitány közhírré teszi, hogy polgármes-
teri határozattal a disznókaraj és tormás leg-
magasabb eladási ára Arad szab. kir. város ter-
ületén december hó 7-től további rendelkezé-
sig következőképp állapított meg: Nyere
karaj kilója 5 korona 60 fillér, füstölt karaj 7
korona, szokásos nagysegu tormás párja 50
fillér. Ezen árak áthágása vagy bármily mó-
don való kijátszása az 1914. V. t.-c. 9. §-a
alapján 2 hónapig terjedő elzárással és 600
koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtatik.

— Szeretlet adományok az orosz foglyoknak. A Vörös Kereszt Egyesület sikeres mozgalmat indított az iránt, hogy a közönség által hadifoglyaink részére szánt kollektív szeretet adományok akadálytalanul eljuthassanak az oroszországi fogolytáborokba. Az egyesület vezetősége úgy péntek mint természetbeni adományokat elfogad és továbbít az alább körvonalozott feltételek mellett: egyes hadifoglyok nevére vagy címére szóló csomagok nem továbbíthatók; használt holmit nem szabad küldeni, kizárólag csak egészen új dolgot. Irásnak sem szabad mellékelve lenni, valamint nyomtatott dolgot (könyvet, újságot) sem szabad küldeni. Élelmiszert italt egyetlen csomagnak sem szabad tartalmaznia. Felsőruha küldését az orosz kormány nem engedi, helyette takarókat, meleg alsóruhákat, a hideg ellen védő egyéb ruházati tárgyat (érmelgítőt, nyakvédőt, harisnyát), kell küldeni. Küldhetők továbbá zsebkendő (de nem szabad sem arcképet, sem írást rá nyomtatni) tűrőkész, gummi nélküli készített nadrágtartót szappan, kanál, pléh edény, fogkefe, fésű, varróeszköz (olló nélkül) fésűpor, irón és tiszta papíros, stb. A természetbeni szeretet adományok a báró Herceg Lipót főmegbízott ut vezetése alatt működő Vörös Kereszt szeretet adományi osztályhoz küldendők (Budapest V., Lipótkörút 1. sz.) A csomagon feltüntetendő, hogy: Szeretlet adomány Oroszországba. A pénzadományok hivatalomhoz (városháza I. emelet) küldhetők. Adjon mindenki, kinek valakije van orosz fogságban, mondjon le arról, hogy az ő szeretet adománya éppen az ő hozzátartozójának jusson. — aminek keresztülvitele lehetetlenség — ha mindenki adott, mindenki kapni is fog.

— Teveször swätterek, nadrágok, takarók, Jäger, selyem és papír alsó ruhák, szörme harisnyák és kosztvük a mindenféle téli felszerelések, gummi kabátok, elegáns kalánok, nyakkendők, tehernemük stb. nagy választékban és legolcsóbban „Chic” uri divat üzletében, Arad, Andrassy-tér 15. 5654

— Szülői gondok. A szülők ezreinek okoz gondot hogy gyermekeiknek mit vegyenek karácsonyi ajándéknak. Pedig a kérdés eldöntése igen egyszerű. Tudvalevőleg a legnevezetesebb ajándék a könyv. Olvas magyar író, többek között Ambrus Zoltán, Beiczik Árpád, Abonyi Árpád, Krudy Gyula, stb. százakra menő pomnás mesés és képes könyve igen olcsón kapható a Magyar Kereskedelmi Közlöny hírlap és könyvkiadó vállalatnál, Budapest, VII. Donány-utca 12.

— Gyermekek kocsik, gyermek székek, játék áruk a legolcsóbbtól a legfinomabbig, valamint elegáns női táskák, utazó készletek, pénztárcák, manikűr és fésű garnitúrák, illatszerek és más ajándék tárgyak, katonai felszerelések, stb. rendkívüli nagy választékban, Hegedüs Gyula cégnél, Arad Andrassy-tér 16. szám. 4567

— Megkezdődött a karácsonyi üdonságok olcsó kiállítás, ugymint üveg, porcellán, diszmutáru, petrolium és villanycsillárok, prima evőeszközök; nagy választék elsőrendű china-ezüst, márvány, bronco és réztárgyakból. Képekterezés és üvegezés legolcsóbban lesz elkészítve. Fischer Mór Andrassy-tér 25. Neuman-palota Telefon 588. 4861

— Egy egész millió koronát nyerhet, ha idejekorán biztosít magának egy osztályosjegyet. Mint legelőkelőbb beszerzési forrást ajánljuk Önnek a népszerű Dörge Frigyes bankot, Kossuth Lajos-utca 4. alatt. 4848

— Ezennel felhívom a közönség figyelmét áruházamra. Sikertelt egy híres németországi (berlini) gyáros bőráru készletét — u. m. női kiegészítők és pénzszerszények — jutányos árban megvenni s azokat most, míg a készlet tart, olcsón elárusítom. Mindenki meggyőződhet róla áruházamban. Fischer Áruház a Szabadság-téren. 227

— Üzleti könyvek, u. m. strazzák, 16-könyvek és irodai cikkek Kerpelnél. 193

— Legújabb divatlapok Kerpelnél. 193

— Fűtsünk papírral! A drága fűtőanyag mellett sokat megtakarítunk, ha a tüzelésnél olcsó hulladék papírt használunk. Ilyen hulladékpapír kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

— Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvettettek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

TARKASÁGOK.

(Bion bea.) Most, hogy az Uránia színházban vetítésre kerül Lyon Lea, Bródy mester műve, aktuálisnak találom az alábbi megtörtént apróságot beküldeni. Nemrégiben Pesten járt egy aradi kültekei gazdálkodó s miután idejéből futotta, elment az anyját plakatirozott Lyon Lea színművet is megtekinteni. Mikor hazajött, kérdezték hozzátartozói, hol járt, mit látott, volt-e színházban?

— Voltam bizony — mesélte az öreg — megnéztem azt a híres zsidóregényt, a Lyon Leát is.

— „Azán milyen volt?” érdeklődött az összejött társaság egyik tagja.

— „Hát ugy szórul-szóra elmondani nem tudom, de a rövid meséje a'véna, hogy az az orosz tiszt ugyancsak belécsókolt abba a szép zsidójányba! Bion be'a!”

(A legelő gondolat.) Közeledik karácsony. A „sebesült katonák karácsonya” címen szerényen folyik szerte a városban a szeretet adományok gyűjtése; ki pénzküldeményvel, ki alkalmas ajándékkal kedveskedik a sebesült harcosoknak. A nehéz és könnyű betegek egyaránt alig várják az ünnep beköszöntését, hogy kivigyék részüket a kedves és megható ünnepélyből.

Van az egyik kórháznak néhány olyan lábadozó ápolója, akiket már nyoma sincs — még csak a szobalevegő okozta — szokásos sápadt arcszínnek sem. Egészséges, üde, piros képű legények ezek már és éppen ezért ők nem olyan áhítattal várják szent karácsonyünnepét, mint az ágyat őrső társaik. Mint mondják — kutyabajuk sincs már, — nem méltók többé gyöngéd figyelemre, hanem ellenkezőleg: ismét a harctérre való! Egy ilyen gondolkozáru, teljesen felegyült katonával történt meg, hogy tegnap a kórház emeletének lépcsőjén megbotlott és olyan szerencsétlenül esett el, hogy nem tudott a lábára állni. Kisérői már azt hitték, hogy a lábát törte és sajuálkoztak fellette. Az elősietett orvos lábificamodást állapított meg, miközben a katonát a kórház egyik szobájába vitték, keserű humorral így sóhajtott fel:

— Mégis csak szeret engem az Isten! Ki tudja meddig kell majd feküdnöm megint és így legalább nekem is jut valami a tinom karácsonyi holmiból...

(Neki minden mindegy.) Két sör-ivó olvasván a lapban megjelent hírt, hogy a schveháti sörgyár az árpát ezután kukoricával pótolja, szóval, hogy ezután kukoricából készült sört fognak gyártani, így szól egymáshoz:

— Olvastad, ezután kukorica sört fogunk inni?

— Nekem mindegy, csak sör legyen.

— Hogyan? Ez nálad semmiféle változást sem idéz elő?

— Nem. Fizetel ezután sem fogok...

TANÜGY.

(—) Előadások a háborúról. A Mihály-utcai állami e emi iskola tantestülete a „Szabadoktatási Tanács” jóváhagyásával előadandó a következő sorozatos, népies előadásokat tartotta meg, az alábbi címen és időben, a Mihály-utcai iskola épületében. A világháború színtere november 14. A háború gazdasági okai november 21. A háború gazdasági következményei november 28. A háború tanulságai

december 5. E négy előadást Nagy Ignác áll. isk. ig. tanító tartotta. A népképviselő és alkotmány december 12. Az ipar és a háború december 19. Az ezeréves magyar állam 1916. január 2. A nép ereje a világháborúban 1916. január 9. Az utóbbi négy előadást Vladár Menyhért áll. isk. ig. tanító tartja meg.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi urnők és leányok Mária-kongregációjának karácsonyi bazarja. Vasárnap, december 12-én délelőtt nyílik meg a kongregáció jótékonycélú karácsonyi bazarja, mely olyan szent és magaslatos célt szöigál, hogy minden tekintetben érdemes reá, hogy a közönség felkarolja és lelkes pártfogásába vegye. Egy város intelligens, előkelő és nemes-szívű hölgyközönsége fáradozott a legodaadóbb, legönzetlenebb szeretettel azon, hogy a nevezetesen oélnak megfelelő, hozzá méltó, tökéletes szöpat nyújtsanak. A Központi-szálloda télikertjében van fölhalmozva a tömérdek szebbnél-szebb kézimunka, melyek fehér ujjacskák ernyedetlen szorgalmáról beszélnek. Aki gyermekeit, vagy felnött kedveei számára karácsonyi ajándékot akar beszerezni, az ne mulassza el meglátogatni a jótékonycélú bazar igazán nívós kiállítását. Eladásra kerülnek kézimunkák, melyeket művészi érzékű aradi asszonyok és leányok készítettek. Ezenkívül könyvek, műtárgyak, festmények, szebbnél-szebb játékszerek. Külön felemlítjük és a közönség meleg pártfogásába ajánljuk a szeretet dobozokat, melyek a doberdói fensikön harcoló drága fiaiink, szeretett hőseink részére vannak szöna. A bazzárral egybekötte vasárnap, hétfőn és kedden délután 5 órakor műsoros hangversenyt tartanak a télikert melletti nagyteremben. Ezeken a koncerteken, melyeknek naponkénti műsorát a rendezőség külön-külön ismerteti, a legjobb aradi mükedvelők vesznek részt. Hogy többek közt kiemeljük Andrányi Csiri báró hegedű-játékát, Csernovich nővérek zongoraszmát, Kopp Honka, Prohászka Elvira, Farsang Erzsébet, Tóth Böske szavalatát, akik aradi költők verseit adják elő. Berzeviczy Gizella felolvas, Horváth Csiri és Gerich Irénke pedig énekelnek. A műsor tehát változatos és emelkedett szellemű lesz és a bazar megtekintésével együtt sem kerül többé 50 fillérrél. Mint külön kiemelkedő művészi eseményt megemlítjük, hogy a bazzárral együtt egy nagy tehetségű festőművész, egy istendáldotta mester is kiállítja legfrissebb képeit. A mestert ismerjük és szeretjük Aradon hangulatos, csodás üde színezetű, napsugaras képeiről. Diószeghy László az a neves katonaművész, aki már háború eleje óta hordja a vitéz-honvéd egyenruhát. A lövészárkokban szerazte legutolsó impresszióit és mint mindig, lelkében csodaszép művészet és kristályosodtak át. Egész esomó gyönyörű, háborús tárgyú akvarell mutatkozik be az aradi műértő közönségnek. Ezek közül legszözöbök: Ahol a gránátok járnak. Fedezékek. Gránát felgyújtotta égő ház s néhány csodásan szép erdőrésztlet. Ez a képkiállítás már magában is komoly sikert érdemel. Arad város megleleklül és eleven érösü közönségét lelkérjük: nézzék meg az oly gonddal összeállított karácsonyi bazzárt — és vásároljanak.

(*) Meghívó. Az Alföld-Erdélyi Kereskedelmi Utazók Egyesülete f. hó 12-én, vasárnap délelőtt tél 11 órakor az Aradi-Kereskedők Köre helyiségében igazgatósági ülést tart, amelyre az igazgatóság tagjait ezután is meghívja az elnökség.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Hadi özvegy. Miután a szó nyugodt, tehát helyesen így van: nyugodttá tenne.

Feldpost. Levelüket a kiadóhivatalhoz juttatuk el, de annyit mi is mondhatunk: ha ötven-hatvanan vannak együtt, nem okozhat nagyobb nehézséget egy példány meghozatása.

Szegény munkás. Ebben a kérdésben — mint sok másban — különböző vélemények vannak és most, amíg a háboru tart, alig lehet eldönteni: melyik valósulhat meg. Meg kell nyugodni abban, hogy az önnel egy nézetben levők talán a háboru után erősebbek lesznek és kivívják az igazukat. Addig tünni és várni kell.

Böske és Jenő. Tévedtek is, meg el is késtek. Elkéstek, mert Mikulás december hatodikán jár, (ha ugyan le nem mondott erről az ősi szokásról a háborus drága világban), hetedikén feladott levelük tehát nem juthatott el az öreg urhoz. A címzésben is tévedtek: mert a szerkesztőségben senkit sem hívnak Mikulásnak, sőt a legfiatalabb szerkesztőségi tag is utoljára tizennyolc év előtt találkozott Mikulás bácsival, azóta nem látta és így levelüket sem adhatta át. A mi egyébiránt jó is, mert Mikulás, mint öreg pedagógus, nem szereti, ha a III. elemibe járó gyerekek írása meg mindig a macskakaparással versenyez.

Isonzó partján. Száz meg száz ilyen harctéren támadt nota van, amelyek többé-kevésbé jók s a célra, hogy a katonákat szórakoztassák, vidámsítsák, azonban közlésre nem valók. Hiszen, ha minden harctéri nótát válogatás nélkül közölnék, az egész lap azzal lenne tele.

Sz. L. Tessék a főszerkesztőhöz és ha ez sem használ, az alispánhoz fordulni. A segélyre joga van és azt meg is kapja.

Előfizető neje. A hadsegélyező hivatal (Budapest képviselőház) adhat felvilágosítást, hogy miként juthat leggyorsabban pamuthoz.

Hősök Albuma. Miután magánlevelek írására időnk nincsen, ezúton értesítjük, hogy az ajánlott megbízást nem vállaljuk. A közleményt pedig csak hirdetésként, díjazás ellenében lehetne közölni.

Kadett. Rangsorozzák azokat is, akik a harctéren lettek kinevezve. Természetes, hogy akik a tisztképző tanfolyam után kapták a kinevezést, előbb lesznek a rangsorban, mint azok, akik al-tiszti ranggal mentek a harctérre és ott jutottak kinevezéshez.

F. 1915. A szabadalmi hivatalt ugyan közelebbi cím nélkül is megtalálja a posta, azonban a pontos cím VII. Erzsébet körút 19.

Sors. P. Nem nyertek a sorsjegyek. Kisszentmikiós. 62 a tábori posta.

Felelős szerkesztő:
Rednyánszky Endre.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Vasárnap, 1915. évi december 12-én:

Déltűn fél 4 órakor mérsékelt helyárakkal

Legénybucsu.

Operetta.

Este 7/8 órakor rendez helyárakkal

B) Bérlet.

B) Bérlet.

B u k s i

Operetta 8 felvonásban.

Kezdete este 7/8 órakor.

NYILTÉR.*

Sorsjegy-tabella.

Ad. Nr. 8400	Ignác 22728	Mihály 27730
András 87568	István 20711	Ödön 87549
Antal 89744	János 97569	Pál 20718
Béla 104025	Jenő 89745	Péter 37570
Dávid 89728	József 47361	Rudolf 89726
Ede 20724	Kálmán 80729	Sándor 47303
Ernő 47625	Károly 47651	Tivadar 100251
Ferencz 89752	László 27801	Vilmos 47702
György 47803	Lipót 61687	Zoltán 27803
Gyula 166269	Mátyás 89751	Zsigmond 61688

Főnyeremény szerencsés esetében

1.000.000

korona.

Az első osztályú sorsjegyek ára:

Nyolcad: 1 1/2 K Negyed: 3 K Fel: 6 K

Huzás

1915. december 21-én és 22-én.

Dörge Frigyes

bank részvénytársaság
Budapest, Kossuth Lajos-u. 4

Rendelések levelezőlapon eszközözendők.

A Dörge Frigyes bank rt.-rak
Budapesten.

Küldjön ... sorsjegyet a 85. sorsjáték
1. osztályához.

Cím: ...

Könyv-, papír- és zenemű-kereskedés
Décsi Géza
Arad, Forray-u. Hunyady-palota
Telefon sz. 902

Mese-könyvekben olcsó karácsonyi vásári

Karácsonyra! Mese-könyvek!

Benedek, Kis-könyvtár (60f. helyett)	Most!
Filléres-könyvtár	40 fill.
Legszebb Grimm-mesék	K 1-
Ezeregyéj meséi	K 1-
Guliver utazásai	K 1-
Krudy, Ifjúság, kötve (K 4-)	K 2-
Ugyanaz . . . füzve (K 3-)	K 1-50
Sziklay, Testvérek (K 4-)	K 2-
Ugyanaz . . . füzve (K 3-)	K 1-50
Kincs, Magyar ég alatt (K 4-)	K 2-
Ugyanaz . . . füzve (K 3-)	K 1-50
Solymosy, Utirajzok (K 4-)	K 2-
Ugyanaz . . . füzve (K 3-)	K 1-50
Tarcai, Szt. Margit (K 4-)	K 2-
Ugyanaz . . . füzve (K 3-)	K 1-50

Keménylapu képeskönyvek!

Apró-cseprő képek	40 fill.
Mindenféle verses képek	40 fill.
Az én kis képeskönyvem	50 fill.
Apró képek, mégis szépek	50 fill.
Mancika képeskönyve	60 fill.
Mulatság a gyerekek	60 fill.
Csingilingi képeskönyv.	80 fill.
Sok-sok apró szép dolog	80 fill.
Kis cirksúz (10 lapos)	K 1-
Kis pajtásom (2 oldalos)	K 1-
Kicsinyek világa	K 1-
Séta az állatkertben	K 1-50
Kis katonák képeskönyve	K 1-50
Tündérmesék képeskönyve	K 1-50
Mackók mulatság	K 1-50

Vidéki rendelést pontosan elintézek.

Olcsó karácsonyi vásár képeskönyvekben!

Hatóságilag engedélyezett
patkány- és egérintás

új eljárás szerint.
Patkány- és egérintáshoz ajánlok **patkány- és egérintősz-bacillus**. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintőszere, csak patkányt és egéret öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérintősz bacillus árai:

1 kis adag 2—300 patkány kiirtására 6 K.

1 nagy adag 3—600 patkány kiirtására 12 K.

„Matteine“
vegyészeti laboratorium
Arad, Tabajdi Károly-utca 1. sz.
Telefon 10—45. 2811

Aranyat és Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becserél; ugyisintén régiségeket vesz és elad

Losonczi Lajos
óras és ékszerész üzlete
ARAD, Szabadság-tér.
Telefon 964.

Steckenpferd-liliumtejszappan 915

Bergmann & Co. cégtől Tetschen a/Elbe.

egyre nagyobb kedveltségnek és elterjedésnek örvendő szappan ellen való elismert hatásánál fogva s a bőr- és szépség gondozásában való fölülmúlhatatlanságáért. Ezernyi elismerőlevél! Sok legragyobb kitüntetés! Bevásárlásnál óvatosság! Ugyeljen nyomtékosan a Steckenpferd védőjegyre és a cég helyes névére! Darabja 1 koronáért kapható gyógyszerárakban, drogeriákban, illatszertüzletekben stb. Hasonlóképpen kitűnő Bergmann Manera liliumkremje (80 fillér egy tubus) Kitűnő szer női kezek gondozására.

Hölgyközönség szives tudomására hozom, hogy az **őszi és téli szöveteim megérkeztek.**

Módomban áll legújabb divatlapjaim után legizlősebb kosztümöket és alkalmi ruhákat szolid árban elkészíteni.

Szives megrendeléseket kérek, kitűnő tisztelettel

Varga Kálmán női szabó divat erme, Deák Ferenc utca 39.

Ziffer és Hollós
 Weitzer János-u. 11.
 (főpostával szemben.)

UNDERWOOD

azonnal és állandóan lát-
 ható írásu amerikai írógép.

ROTARY CYKLOSTYLE

önműködő sokszorosító gép
 és

Edison-féle

diktálógép

kizárólagos lerakata.

Üzemkellék

az összes rendszerű ír-
 számoló- és sokszorosító-
 géphez, **csak** elsőrendű
 minőségben.

COPYING OFFICE

írású és sokszorosítási mun-
 kák vállalása.

Javító műhely

minden rendszerű ír- sok-
 szorosító- és számoló gépek
 részére, a legjutányosabb
 árban jótállás mellett.

Használt írógépek

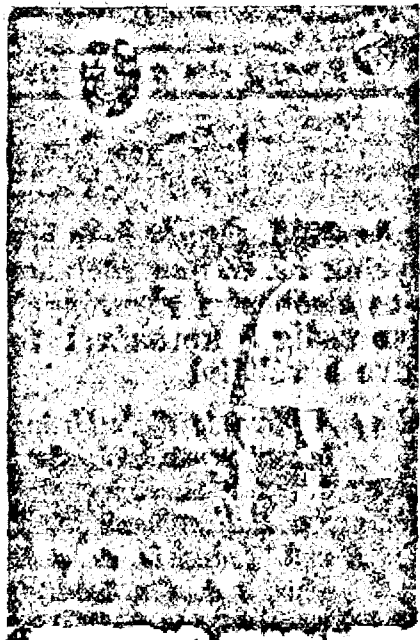
eladása és kölcsönözése.

Amerikai irodabutor.

8591

Gyors- és gépiró

szakfolyam.

lviámpa pótlásra a leg-
 előnyösebb.

HAZAI GYÁRTMÁNY.

Kérje mindenütt az el-
 ismert legjobb

TUNGSRAM-lámpát.

Óvakodjunk az utánzásoktól!

Gyártja: 8781

az Egyesült Izzólámpa és
 Villamossági r.-t., Újpest.

3000 alkalmazott.

Veszek és eladok

régiség butorokat,
 antik darabokat.

Hitelképes egyéneknek részletre
 is bérbeadok

butorokat

a legelőnyösebb feltételek mellett.
 Vidéki megrendeléseket elfogadok.

Garai Károly

butorkereskedő (örv. bej. cég)

Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz.

Telefon 778. sz. 301

Költözők

figyelmébe!

villany bevezetéseket,
 csillár átszereléseket
 jutányosan végez 481

Kalmár József

villanyszerelési vállalata

Arad, Salac-utca 2. sz.

242. Telefonszám 242.

Leányinternátus

József főherceg-ut 19. sz.

.I. emelet.

Elsőrangú okleveles tan-
 erők, gondos nevelés, mo-
 dern berendezés. Elemi és
 középiskolai előkészítés és
 továbbképző tanfolyam. Kü-
 lön tárgyak: Idegen nyelv-
 vek, festés, zongora és mű-
 vészi kézimunkák.

Kívánatra prospektus díjtalan.

Igazgató tulajdonos:

Stern Ilonka,

okl. tanítónő. 2027

Nagyobb vidéki vegyeskereske-
 désbe, hol italmérés is van,

kerestetik

egy komolyabb, hadmentes

kereskedősegéd,

ki a magyar, német és román
 nyelvet bírja és az üzletet önállóan
 tudja vezetni. 4796

Bővebbet Karolina-u. 5. fűszer-
 üzletben, a kis postával szemben.

5 FILLÉR

egy lev. lap, melynek út-
 ján kívánatra ingyen és
 bérmentve megkapja 4000
 képet tartalmazó írásgy-
 akémet.

Ezt óragyár, Kozárd János
 sa. és klr. udv. szállító,
 Brük 481. sz. (Csehország.)

Nickel-bergy-óra K 280, jobb K 420. Órának
 rem. lém-óra K 480, svájci berghy-művel K
 500, háború-émlék-óra K 360, Rádium-órák K
 K 350, ébresztő-óra K 240, nickel-órák K
 2-90, talli óra K 240, minden órákat 3 évi írásbeli
 jótállás. Szállítás utánvéttel. Készlet mindig!
 Kicsérletre megengedve vagy pénz vissza. 878

Levélbélyeg

gyűjtőknek 61 darab jótállás
 mellett valódi, különféle ritka
 bélyeg 86 korona katalógus

ár helyett csak 5 korona 30 fillér. Gyű-
 nyörű bélyeg választékot vevőknek
 rendelkezésére bocsátom. — 56 oldalas
 bélyeggyűjteményt kívánatra mindenki
 megkapja. 8983

Béla Szekula, Luzern (Sweic.)

Cognac,

Likőrök,

Szilvorium,

Törkölypálinka,

Tea és Rum

jutányos áron kaphatók:

Körösvölgyi Pálinkaraktár,

Lloyd-palota. 859

Olcsó pénzért

Jól világítani

csak villanyal lehet.

Mindennemű villany-
 bevezetést, csillár át-
 szerelést a legjutányo-
 sabban vállal 4067

Hammer Vilmos

Arad, Szabadság-tér 5-6.

Telefon sz. 96.

Zongora javítások

és hangolások
 úgy helyben, mint
 vidéken pontosan
 eszközöltetnek. 4829

Ehrbar Henrik

zongorahangoló

Arad, Batthyányi-u. 26.

Városi zenciskola

FIGYELEM!

Hentesárúk

„Bécsi” virstli páronként . . . — 88 fill.
 „Frankfurti” virstli páronként . . . — 22 . . .
 Szafaládé . . . — 16 . . .
 „Berlini” (Párisi) klgm.-onként . . . 460 . . .

valamint az összes hentesárukat öt kilós postacsomagokban
 utánvét mellett szállít

BREZINA GYULA hentesárugyára

BUDAPEST I., Fehérvári-ut 52. 8785

23 Kívánatra árjegyzék ingyen!!! 23

Van szerencsém a t. vevőkönzés szives tudomására hozni, hogy minden héten már csütörtökön tiszteletben

élőhalak

kaphatók. — Egyben ajánlok lenccsét, borsót, babot, sertés-szalonnát, sertés-zsirt,

burgonyát

kicsinyben, utóbbi waggontételenként is, legolcsóbb árban. A t. vevőkönzés szives pártfogását kérem, tisztelettel

Lutwák József
Asztalos Sándor-u. 8. 221

Mától kezdve

üzletünk

az új helyiségben van

Andrássy ut 22. sz.

3401

Cipő Tőzsde.

Telefon szám 10—44. sz.

Eladok

zsirt,

szalonnát,
szappant

(4—5 éveset),

burgonyát

nagyobb mennyiségben, valamint veszek is. 2589

Kalmár Endre
Arad, Asztalos Sándor-u. 5.

670. Megyei telefon 670.

Fajalmák.

Jonathán, Batul, Sikulai Ranett, Bór, Vanília, Törökbálint, Sóvári és Citromalma kicsinyben és nagyban legutányosabb árban kaphatók

Káli Ferenc

gyümölcskereskedésében, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 4778

Saját termésű, kitűnő, tisztán kezelt magyarádi 6- és pecsenye

borok

ugy nagyobb mennyiségben, valamint palackokban kaphatók

Winter Adolf

ügynéknél Aradon, Deák Ferenc-utca 40. szám.

Kérjük

igen tisztelt vevőinket,

sziveskedjenek, tekintettel a háboru okozta nehéz fuvarozással és munkáviszonyokra, becses

köszén és kokszt

megrendeléseik beosztását akképmegtenni, hogy nekünk a házhozszállításra

legalább 2—3 nap

álljon rendelkezésünkre, hogy így figyelmes és gondos kiszolgálást kellő időben biztosíthassunk. —

Kitűnő tisztelettel 3855

Kneffel Károly és Fia

köszén és kokszt nagykereskedése

Boros Beni-tér 2. sz. Telefon 139. sz.

Berlin-szálló

Budapest,

VI, Révay-utca 10. sz.

(Andrássy-ut és Vilmos császár-ut mellett.) 4285

Szálló, csendes, olcsó családi ház. 100 szoba, gőzfűtés, melegvíz, lift. Szobák 3 koronától feljebb; hónapos szobák mérsékelték. Kitűnő konyha.

Aradi és csanádi egyesült vasutak.

Hirdetmény.

Az 1916. január 2-án esedékes 6%-os elsőbbségi részvényeink 59. számú ideiglenes szelvénye 6 koronával, az 5%-os elsőbbségi részvényeink 11. számú ideiglenes szelvénye pedig 5 koronával fog jövő év január hó 2-től kezdve beváltatni

Aradon: A társaság főpénztáráról és az Arad-Csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaságnál,

Bécsben: Schoeller & Comp.

Berlinben: a Nationalbank für Deutschland, a Bank für Handel und Industrie és a Berliner Bankinstitut Joseph Goldschmidt & Cie. bankházak,

Majnai Frankfurthban: a Dresdner Bank és

Budapesten: a Magyar Agrár- és Járulékbank r.társaságánál.

Az alapszabályok 10. §-a értelmében folyó hó 3-án közjegyző jelenlétében a következő 6%-os elsőbbségi részvények számai sorsoltattak ki:

25 184 248 284 296 326 450 465 478 589 608 645 680 692 760 805
930 1092 1156 1195 1255 1307 1310 1440 1448 1562 1690 1745 1757
1785 1816 1824 1871 1957 2190 2207 2288 2314 2416 2486 2755 2770
2889 2959 2965 3269 3288 3439 3492 3549 3571 3581 3601 3646 3659
3858 4073 4147 4164 4318 4339 4519 4581 4625 4701 4721 4797 4804
4859 4905 4963 4980 5287 5655 5684 5712 5728 5761 5904 5968 6134
6344 6854 6502 6592 6621 6659 6895 6749 6861 7246 7327 7855 7462
7587 7675 7701 7702 7760 7823 7829 7958 8116 8119 8134 8188 8820
8367 8882 8430 8461 8647 8745 8854 8921 9139 9181 9222 9228 9246
9827 9748 9845 9874 9972 10209 10226 10311 10316 10487 10602 10767
11021 11148 11218 11449 11587 11750 11761 11864 11899 11962 12026
12088 12172 12282 12289 12509 12598 12839 12874 18020 18085 18330
13472 13500 18510 13515 13582 18728 13748 18788 18819 14085 14056
14068 14245 14288 14294 14525 14526 14835 14985 15020 15119 15243
15375 15557 15591 15645 15690 16004 16137 16166 16486 16522 16542
16568 16666 16709 16886 16976 17019 17032 17044 17099 17102 17153
17229 17312 17644 17789 17840 17844 17856 17921 17951 17956 17981
18057 18064 18144 18361 18478 18521 18536 18599 18805 18837 18865
18934 18995 19031 19118 19173 19229 19415 19631 19694 19750 19877
20290 20326 20370 20399 20431 20530 20607 20656 20705 20716 20834
20878 20891 20951 21068 21225 21263 21464 21872 21745 21898 21928
21961 22035 22278 22585 22594 22599 22632 22677 22712 22782 22792
22871 22942 22999 23065 23312 23366 23675 23730 23834 23906 23947
24004 24036 24178 24251 24330 24433 24601 24618 24684 24736 25084
25134 25138 25526 25575 25844 26040 26070 26135 26376 26584 26712
27025 27118 27216 27221 27329 27330 27359 27386 27468 27559 27831
27865 28030 28292 28398 28418 28481 28546 28622 28660 28681 28688
28700 28739 28974 28985 28998 29051 29066 29091 29312 29420 29506
29516 29671 29793 29967 30058 30398 30407 30428 30456 30810 30846
30875 30982 31004 31324 31481 31605 31631 31768 31898 31924 32041
32115 32132 32189 32255 32280 32565 32760 32967 33054 33066 33664
33818 34201 34234 34449 34501 34546 34581 34668 34877 35329 35825
35892 35956 35982 36003 36013 36021 36081 36118 36241 36406 36436
36584 36600 36618 36685 36787 36841 36863 37048 37085 37109 37898
38647 39009 39354 40187 40458 41011 42105 42192 42309 42617 43216
44415 44818 45086 45245 45415 45617 45814 46617 46751 47139 47460
47855 47900 48183 48392 48719 50719 50904 52279 52596 53106 53135
53259 53656 54872 55238 56187 56432 56892 57226 57490 58415 58532
59302 59890 59908 60425 60940 62611 63031 63688 63942 64729 65406
65526

Ezen kisorsolt elsőbbségi részvények a 60. számú szelvényvel együtt jövő év január 2-től kezdve — az elévülési idő lejártáig — fenti fizető helyeinken 206 korona kifizetése és az élvezeti jegyek kiszolgáltatása mellett beváltatnak, mely kisorsolt elsőbbségi részvények osztalékra való jogosultsága az 1915. évi osztalék, illetőleg a 60. számú szelvény kifizetésével megszűnik.

Eddigi sorsolásokból be nem váltott elsőbbségi részvények:

1910. évről: 37569.

1912. évről: 5720, 8520, 39320, 39325, 60252.

1913. évről: 11051, 19708, 22009, 32270, 55937.

1914. évről: 510, 2206, 4603, 5567, 6574, 7722, 12494, 13366, 16041, 16098, 17390, 18897, 18999, 19000, 22287, 26548, 27231, 28142, 29202, 32040, 35018, 50213, 51537.

Arad, 1915. december havában.

Az igazgatóság.

Órlő-malmunkat

bérbe óhajtjuk adni.

Bővebb Felvilágosítás nyerhető Solymos testvérek gépgyárában Arad, Kölcsey-utca 6—7. 4857

Nyáry Testvérek

cukor-, likőr- és rum-gyára
Arad, Salacz-utca 2 szám.

Ajánlják a közelegi karácsonyi ünnepekre naponta frissen készült csokoládé és szalon cukorkáit, valamint nagy választéku fa díszeket és csillagszóró gyertyáit. — Üzletünk fennáll 1882. év óta. — Olcsó árak. Szolid kiszolgálás. Pontos kiszolgálás.
Telefon 249. szám. 4847 Telefon 249. szám.

Apró hirdetések.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Megvételre keresek

fűthető fürdőkádat. Ajánlatokat „Sürgős” jellegre kérek a kiadó-hivatalba. 4854

Karácsonyi Zene-Album.

Zenemű-nidenség, 96 korona helyett 4 koronáért kapható „Minerva” Knieszer 1. és Társa Arad, Dohó-utca 1. 207

Motor-benzin

legolcsóbb napi árban Kovács Soma és Társánál Arad. 4855

54 kocára való.

remek tölgyfából készült sertés fiasztató, 4 drb. emdeni lud 20 kor. darabja, 6 drb. olasz bodros tolu emdeni félvér lud drbja. 15 koronáért, eladó. — Seprősi táj-fajta, gyorsan fejlődő angol zsír sertés malacai, előjegyzéseket elfogad, Kralovánszky Kálmán, Seprős. Telefon 6 sz. 4831

Tengeri hal

megérkezett, Pollák József, fűszer-nagykereskedésében. 4856

Teljesen új, használatlan

ebédlő, háló- és férfi-szobaberen-ezés eladó. Cim a kiadóhivatal-ban. 4757

Eladó

1 pár finom egészen új női 35 számú lackbetétes cipő kicsiség miatt. Tudakozódní a kiadóhiva-talbar. 4867

Munkások és hadifoglyok

részére nagyobb mennyiségű téli-kabátok, nadrágok, alsórubbák és erős bakkancsok, míg a készlet tart, olcsón beszerezhető Herzfeld Gyula ruhakereskedőnél, Asztalos Sandor-utca. 4823

Használt zongora eladó, Andrássy-tér 3. második emelet 51 ajtó. 4864

Sárga bagaria,

lack, valamint az összes divatos betétes cipők tisztításához a leg-jobb szer az „Eos Cream” kapható Aradon kizárólag a Cipő Tözsé-ben. 3405

Merani oszárkörte

szőlő, többféle alma, citrom és más déligyümölcsöt ajánlok. Gal-ler Anna, Deák Ferenc-utca, Fehér Kereszt épület. 4599

Hódmezősi

Vadáságban termelt élőhalat, pontyot kg-ként 3 és 4 korona arban, pénz előleges beküldése el-lében, szállít Havas Jakab, Honc5 Telefon szám 8 4749

Egy

alig használt nagy utazó bunda eladó. Cim a kiadóban. 4646

Eladó

stráfkocsi, 3 drb. katonai vaságy, 1 benzín motor, szíjkerékek, függő csapágyak, transmissió tengely, esztirga pad, közelmű, emelő csiga (flaszicug), használt bőr hajtszár-jak 25 mm. 40 mm. szélesek, tűzifa hasítógép kocsi-ra szerelve, egy négy kerékű vaskocsi gép alávaló, egy cserép és egy Meldinger-kályha takaréktűzhely alkatrészek csiszolt áru, szerszámok és szerszámok lakatosnak valók, külön-külön is eladatnak. Rácín-utca 6. szám. 4853

Használt,

de teljesen jókarban levő, erős kerékpár felszereléssel, azonnali megvételre kerestetik. Trutla Pé-ter ügyvéd Arad, József főherceg-ut 8. szám. 4820

Meleg báránybőr bélésak,

egy katonazubbony kihételésére elegendő mennyiség 20 koronáért kapható Grosz Lajosnál, Boros Beni-tér 4. szám alatt. 4775

Eladó

egy teljesen jó karban levő nagy szivattyú és két darab Seitz-féle bor szűrő. Bővebbet Körösvölgyi Pálinka raktár, Lloyd palota. 4784

Eladó

2 barrel kékkeő, kilója 7 korona. Kapható: Messzer Józsefnél, Pécska. 4794

Szilveszka és nyest oltára és karmantyú olcsó áron eladó. Tu-dakozódhatni Apponyi-körut 8., II., Sági Henriknél, d. e. 8—12 óráig. 4836

Egy darab ponyva,

víz mentes 8 méter hosszú, 6 méter széles alig használt eladó. Cim a kiadóban. 4837

Egy keveset használt

zongorát veszek. Zabán János, Boros Beni-tér 9., Hsztűzlet. 4822

Eladó

több száz darab lótakaró, nyergek, lószerszám, míg a készlet tart, ju-tányos árban kapható Bleier Ig-nác Szent Pál-u. 12. 3085

Dió

1" vékony héju nagyban 1.46
kicsinyben 1.48
korona
am'g a készlet tart, kapható:

Kornis Zsigmond és Márton
Boros Beni-tér 21.
Telefon 918. Telefon 918.

Kerékpár betegség miatt eladó. Báró Bohus palota hárfelügyelő. 4821

Erzsébet-körut 7. sz. alatt száraz betonozott

pincehelyiség kiadó,

amely üzletnek vagy raktárnak al-kalmas. Értekezni lehet Batthyány-utca 29. sz. I. emelet 1 ajtó 4805

Szappan, Gyertya, Gyufa, Gépfaggyu, Gépolajok, Kocsikenőcs, Zsiradékárak és Petroleum nagy raktára Hubert József Arad, Szabadság-tér. Telefon 262. sz. 3222

Vásároljon OSZTÁLYSORSJEGYET GAEDICKE

bankházban Budapest
Kossuth Lajos-utca 11. sz.
Huzás: december hó 21 és 22.
1/8 1/4 1/2 sorsjegy ára
1.50 3.— 6.— Korona. 8729

A T. hölgy közönség szives tudomására hozom, hogy elsőrendű női divat szalónt nyitottam

több évi pesti gyakorlatom abban a kellemes helyzeibe juttattak, hogy a legkényesebb izlésnek is megfeleljek. Az igen tisztelt közönség b. párt-fonását kérve maradtam kiváló tisztelettel

Benjámín Juliska

Batthyányi-utca 32/a. 4789

Apró hirdetések.

LEVELEZÉS.

Ibolya.

De ki tudnám panaszolni magamat, mert nincs éjszema sem napalóm. Isten vezérelje és óvja, hogy boldogabb legyen! Legőszintébb szívből jövő üdvözléssel. 4848

ALKALMAZÁST KERES.

Jobb megjelenésű

házi leány könnyebb foglalkozást keres, cukrászdában vagy más üzletben. Cím a kiadóhivatalban. 4846

Fűszer-

csomaga és rövidáru 17 éves kereskedő segéd, állást óhajt változtatni december 15-ére. Fizetési igénye havi 50 korona, és teljes ellátás. Szíves ajánlatokat kér: Dévay Sándor, Trisnay cég. Szolnok. 4834

Mérlegképes

könyvelő, ki a gépirásban is jártas, azonnali belépésre állást keres. Címe megtudható Pöhm János vaskereskedésében. 4858

Intelligens

ügyes varrónő urinázakhoz ajánlkozik. Perényi-utca 4. szám, udvarban. 4816

Ügyes varrónő

urinázhoz ajánlkozik, ki évekig önállóan dolgozott. Vidékre is elmegy. Cím a kiadóban. 4865

Több évi

gyakorlattal bíró ügyes fodrásznő házakhoz ajánlkozik. Strasserné Tökölly Imre-utca 19. szám. 4868

2 vidéki

kiszolgáló leány, azonnali belépésre alkalmazást keres. Cím a kiadóban. 4860

ALKALMAZÁST NYER.

Gyakornok,

ki 4 középiskolát végzett, azonnali belépésre megfelelő fizetéssel felvétetik. Kornis Testvérek, Vörösmarty-u. 1. 4828

Segéd,

ki már nagybani üzletben alkalmazva volt, azonnal felvétetik: Ehrenfeld Ignác fűszernagykereskedésében Aradon. 4885

Egy intelligens hölgy

a délutáni órákra egy nagyobb leánya mellé kerestetik, németül beszélő előnyben. Cím a kiadóhivatalban. 4809

Leányok és fiúk

tanulóknak felvétetnek, Weiss Hugó fényképészeti műtermében Aradon. 4918

Keresek

jó írásu perfekt könyvelőnt aradi irodámban. Írásbeli ajánlatok eddigi működése megjelölésével „Könyvelő” jelige alatt. 4818

Azonnali alkalmazást talál

szép írásu, kettős könyvvezetésben jártas könyvelő. Cím a kiadóhivatalban. 4882

Azonnali belépésre

megbízható, ügyes fiatal segédet keresek. Fejér Gyula fűszerkereskedő, Aradon. 4888

4 középiskolát végzett

fiatal ember gyakornokul felvétetik. Központi Drogéria. 4841

LAKÁST KERESNEK.

Bérbe vennék

az Arad hegyalján villanyos mentén egy 4-6 szobás házat, kertet. Ajánlatot kérek mielőbb Major Erzsébet, Arad Széchenyi-utca 11. 4844

ÜZLETEK.

6000 koronát

jövedelmező, bevezetett helybelli üzlet, ócsón eladó. Kényelmes, biztos existencia, nő is vezetheti. Árukészlet 8-4000. kor. Ajánlatok „Szolid alap” jellegre a kiadóhivatalba kéretnek. 4850

Dohánytőzsde

jóforgalmu, visszavonulás miatt átadó. Cím a kiadóhivatalban. 4859

Aradmegyében

vasúti állomáshoz közeli közszé- ben szatócsüzlet és korcsma, bevonulás miatt, jutányos áron átadó. Közelebbit Reich S., Part-utca 1., telefon 717., Aradon megtudakolható. 4890

KIADÓ LAKÁS.

Kényelmes

nagy erkélyes szoba, előszobával, elegánsan butorozva kiadó. Lakásnyilvántartási Iroda. 4846

Különbejárata

elegánsan butorozott szoba, villanyvilágítással, azonnalra kiadó. Lakásnyilvántartási Iroda, Deák F.-u. 8. Telefon 816. 4839

KÖLÖNFÉLE.

Könyv- és papírkereskedők figyelmébe!

Egy nagyobb készénytelepen, nagy ösmeretséggel bíró könyv- és papírkereskedő szakmám van, ki nyitna nekem egy papír üzletet? mely fényes üzlet volna. Szíves ajánlatokat kér, A. S. postrestand Szászváros. 4849

Irógépeket

mielőtt javíttatna, kérjen ajánlatot Schmotzer és Bodnár műszeresektől Perényi-utca 6. Telefon 883. Ugyanott elsőrendű üzemkellékek is legolcsóbb áron. 8176

RADÓ GYULA

női divat áruháza ARAD.

NAGY KARÁCSONYI OCCASSIO

Női felöltők
Dívalkabátok
Plüss- és Caracul-felöltők
Perzsia- és Sealski-kabátok

Kosztümök
Leányfelöltők
Bundák
Szőrmegarnitúrák

BLUSOK — PONGYOLÁK

Leszállított szabott árak!

Telefon 238.